

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ**

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ
ΥΔΑΤΩΝ**

**Εφαρμογή Αρθρου 4.7 για νέες τροποποιήσεις
της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ
Κείμενο Κατευθύνσεων**

27.09.2018

«Παροχή Υπηρεσιών για Εργασίες που Προκύπτουν ως Απαραίτητες,
για την Κατάρτιση του 2ου Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής
Ποταμού Κύπρου και του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας»

ΥΠ 1/2018

Κοινοπραξία	
	
ΛΔΚ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Α.Ε.	ECOS ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ Α.Ε.
Ημερομηνία:	04.12.2018
Έκδοση:	2
Περιγραφή:	Τελικό

Το παρόν υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Παροχή Υπηρεσιών για Εργασίες που Προκύπτουν ως Απαραίτητες, για την Κατάρτιση του 2^{ου} Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού Κύπρου και του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας». που ανατέθηκε από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος μετά από τον ανοικτό διαγωνισμό ΤΑΥ 1/2018 στην Κοινοπραξία ΛΔΚ Σύμβουλοι Τεχνικών και Αναπτυξιακών Έργων Α.Ε. και ECOS Μελετητική Α.Ε.

Η Σύμβαση υπεγράφη την 4.5.2018 στην Κύπρο και συνοδεύεται από τα εξής (κατά σειρά ισχύος):

- Τη συμφωνία που υπογράφει την 4.5.2018 μεταξύ της Αναθέτουσας Αρχής και της Κοινοπραξία ΛΔΚ Σύμβουλοι Τεχνικών και Αναπτυξιακών Έργων Α.Ε. και ECOS Μελετητική Α.Ε
- Τα Έγγραφα Διαγωνισμού,
- Την από 29.03.2018 Βελτιωμένη Προσφορά κατόπιν Διαπραγμάτευσης του Αναδόχου.

Υπεύθυνη Συντονίστρια του έργου έχει οριστεί από την Αναθέτουσα Αρχή η κα Παναγιώτα Χατζηγεωργίου, Πρώτη Λειτουργός Υδάτων του ΤΑΥ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1-1
2.	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7	2-3
2.1	Έλεγχος έργου ή δραστηριότητας σε σχέση με ΟΠΥ (σημείο (α) διαγράμματος ροής)	2-6
2.1.1	Έργα και δραστηριότητες που εξετάζονται στην ερώτηση 1Α	2-6
2.1.2	Έργα που εξετάζονται στη ερώτηση 1Β	2-7
2.1.3	Αποτελέσματα ελέγχου	2-9
2.1.4	Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης	2-9
2.2	Έλεγχος επίδρασης της τροποποίησης στην κατάσταση των ΥΣ (σημεία (β) και (γ) του διαγράμματος ροής)	2-10
2.2.1	Βήμα 1 (σημείο (β) διαγράμματος ροής)	2-10
2.2.2	Βήμα 2 (σημείο (γ) διαγράμματος ροής)	2-11
2.2.3	Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης	2-13
2.3	Λήψη εφικτών μέτρων (σημείο (δ) διαγράμματος ροής)	2-15
2.3.1	Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης	2-15
2.3.2	Αποτελέσματα ελέγχου	2-16
2.3.3	Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης	2-16
2.4	Εξέταση εναλλακτικών λύσεων (σημείο (ε) διαγράμματος ροής)	2-16
2.4.1	Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης	2-16
2.4.2	Αποτελέσματα ελέγχου	2-19
2.4.3	Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης	2-19
2.5	Επιτακτικό δημόσιο συμφέρον – οφέλη (σημείο (στ) του διαγράμματος ροής)	2-19
2.5.1	Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης	2-19
2.5.2	Αποτελέσματα ελέγχου	2-23
2.5.3	Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης	2-23
2.6	Συμβατότητα με άλλες Οδηγίες της ΕΕ (σημείο (ζ) του διαγράμματος ροής)	2-24
2.6.1	Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης	2-24
2.6.2	Αποτελέσματα ελέγχου	2-24
2.6.3	Τεκμηρίωση- Περιεχόμενο Έκθεσης	2-24
2.7	Διασφάλιση ίδιου επιπέδου προστασίας (σημείο (η) του διαγράμματος ροής)	2-25
2.7.1	Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης	2-25
2.7.2	Αποτελέσματα ελέγχου	2-26
2.7.3	Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης	2-26
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7	27

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7	32
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7	64

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ

ΕΕ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΕΛ	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΙΤΥΣ	Ιδιαίτερος Τροποποιημένα Υδατικά Συστήματα
ΜΕΕΠ	Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον
ΠΛΑΠ	Περιοχή Λεκάνης Απορροής Ποταμού
ΣΔΛΑΠ	Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμού
ΣΠΜ	Στρατηγική Περιβαλλοντική Μελέτη
ΣΥΥ	Σύστημα Υπογείων Υδάτων
ΤΑΥ	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
ΤΥΣ	Τεχνητό Υδάτινο Σώμα
ΥΣ	Υδάτινο Σώμα
GD	Guidance Document
WISE	Water Information System of Europe

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 4.7 καθορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται η μη επίτευξη ορισμένων στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. Όταν

- η αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, ή
- η αδυναμία επίτευξης της καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, του καλού οικολογικού δυναμικού, ή
- η αδυναμία της πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων,

οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων.

2. Όταν η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την υψηλή στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων είναι αποτέλεσμα νέων ανθρώπινων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης

Στο πλαίσιο του άρθρου 4.7 εξετάζονται έργα που δύνανται να προκαλέσουν νέες τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων και έργα που δύνανται να προκαλέσουν μεταβολές στη στάθμη των υπογείων σωμάτων.

Οι επιπτώσεις αυτών των τροποποιήσεων ή μεταβολών μπορεί να περιορίζονται στο Υδάτινο Σώμα ή Σύστημα Υπογείων Υδάτων στο οποίο υλοποιούνται τα έργα ή να επηρεάζουν και άλλα Υδάτινα Σώματα. Για παράδειγμα η απόληψη νερού από ένα Σύστημα Υπογείων Υδάτων μπορεί να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις σε συσχετιζόμενο με αυτό επιφανειακό υδάτινο σώμα.

Τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά ενός επιφανειακού υδάτινου σώματος νοούνται οι τροποποιήσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά. Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι άμεσο αποτέλεσμα των τροποποιήσεων ή των μεταβολών αυτών ή μπορεί να αφορούν αλλαγές στην ποιότητα των υδάτων που προέρχονται από την τροποποίηση ή τη μεταβολή. Για παράδειγμα η αλλαγή των υδρομορφολογικών χαρακτηριστικών από έργα ταμίευσης νερού μπορεί να επηρεάσει τις συνθήκες οξυγόνωσης, ή τη θερμοκρασία στα υδάτινα σώματα που επηρεάζονται σε σύγκριση με αυτές που εμφανίζονται σε ένα φυσικό υδάτινο σώμα.

Επίσης, το σημείο 2 του άρθρου 4.7 αναφέρεται στις επιπτώσεις από νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης που μπορεί να προκαλέσουν υποβάθμιση της Υψηλής Κατάστασης των Επιφανειακών Υδάτινων σωμάτων σε καλή. Για παράδειγμα η εγκατάσταση μιας νέας βιομηχανικής

εγκατάστασης σε μια παρθένα περιοχή (περιοχή όπου δεν εντοπίζονται πιέσεις) ενδέχεται να προκαλέσει απορρίψεις ρύπων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν ένα επιφανειακό υδάτινο σώμα σε υποβάθμιση της υψηλής κατάστασης σε καλή.

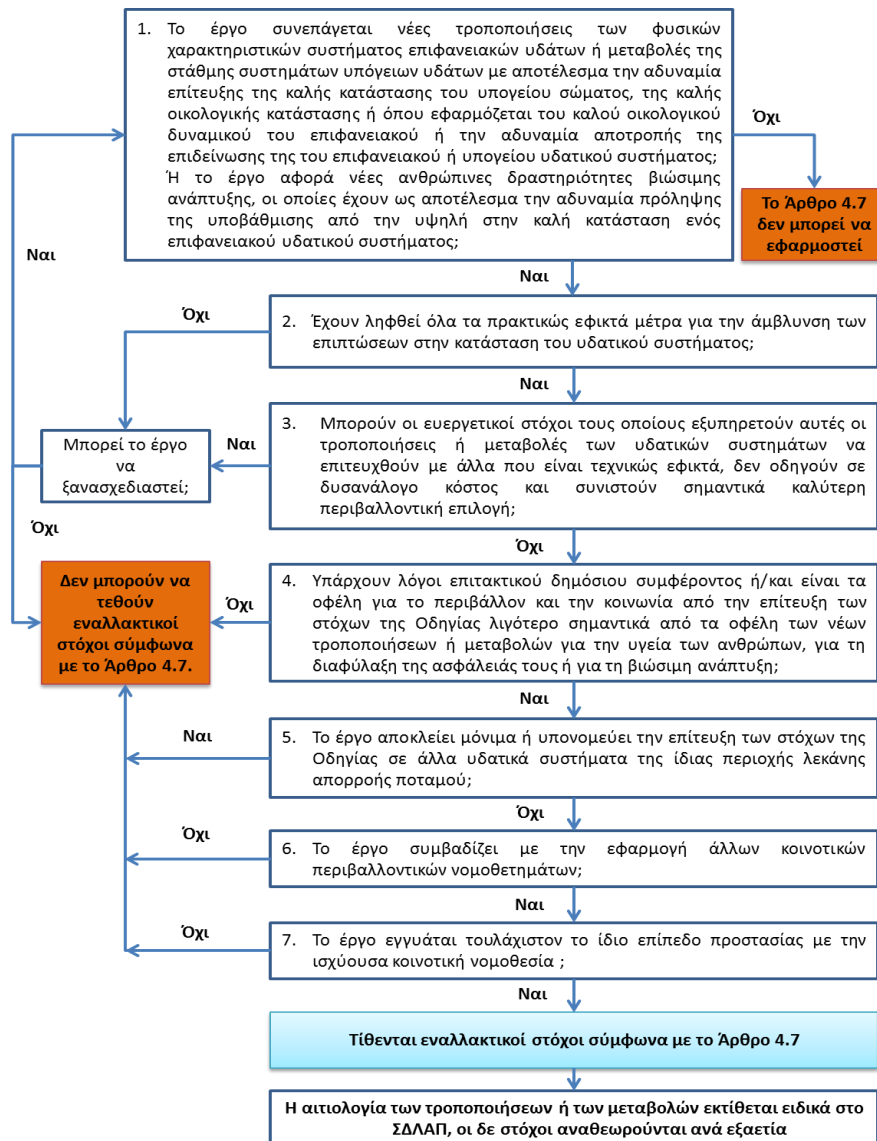
Σημειώνεται ότι το άρθρο 4.7 **δεν εφαρμόζεται** όταν οι απορρίψεις ρύπων από σημειακές ή διάχυτες πηγές οδηγούν σε μέτρια, ελλιπή ή κακή κατάσταση επιφανειακών υδάτινων σωμάτων ή σε κακή κατάσταση Συστημάτων Υπογείων Υδάτων.

Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει της κατευθύνσεις για την εφαρμογή των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 4.7 περί νέων τροποποιήσεων (κατασκευή νέων έργων) στην Κύπρο.

Στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4](#) παρουσιάζονται σε μορφή ερωτήσεων – απαντήσεων τα βασικά σημεία και έννοιες που αφορούν στην εφαρμογή του άρθρου 4.7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7

Το βασικό περίγραμμα εφαρμογής του άρθρου 4.7 διατυπώθηκε στο Κατευθυντήριο κείμενο της ΕΕ για τις εξαιρέσεις (GD 20) όπως παρατίθεται παρακάτω. Το 2017 με το νέο κατευθυντήριο κείμενο Ν° 36 της ΕΕ για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ «Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7). New modifications to the physical characteristics of surface water bodies, alterations to the level of groundwater, or new sustainable human development activities» διατυπώθηκαν περαιτέρω διευκρινίσεις για τα στάδια και τον τρόπο εφαρμογής του άρθρου 4.7, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη κατά την εξειδίκευση της διαδικασίας στην Κύπρο. .

Η διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 4.7 στην Κύπρο όπως διαμορφώνεται με βάση τις ανωτέρω κατευθύνσεις της ΕΕ, περιλαμβάνει τα βήματα που ορίζονται στο διάγραμμα ροής που παρατίθεται στις σελίδες που ακολουθούν.

Η διαδικασία ελέγχου νέων προγραμματιζόμενων έργων για τυχόν υπαγωγή στο άρθρο 4.7 εφαρμόζεται για το σύνολο των έργων και περιλαμβάνει τις ακόλουθες 2 ενότητες.

A. Τον προκαταρκτικό έλεγχο νέων έργων και δραστηριοτήτων.

B. Τον έλεγχο τυχόν υπαγωγής του νέου έργου ή δραστηριότητας στο άρθρο 4.7,

Κατευθύνσεις και επεξηγήσεις για κάθε βήμα που απεικονίζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί δίνονται στα κεφάλαια και τα παραρτήματα για τα οποία γίνεται ειδική παραπομπή σε κάθε βήμα του διαγράμματος.

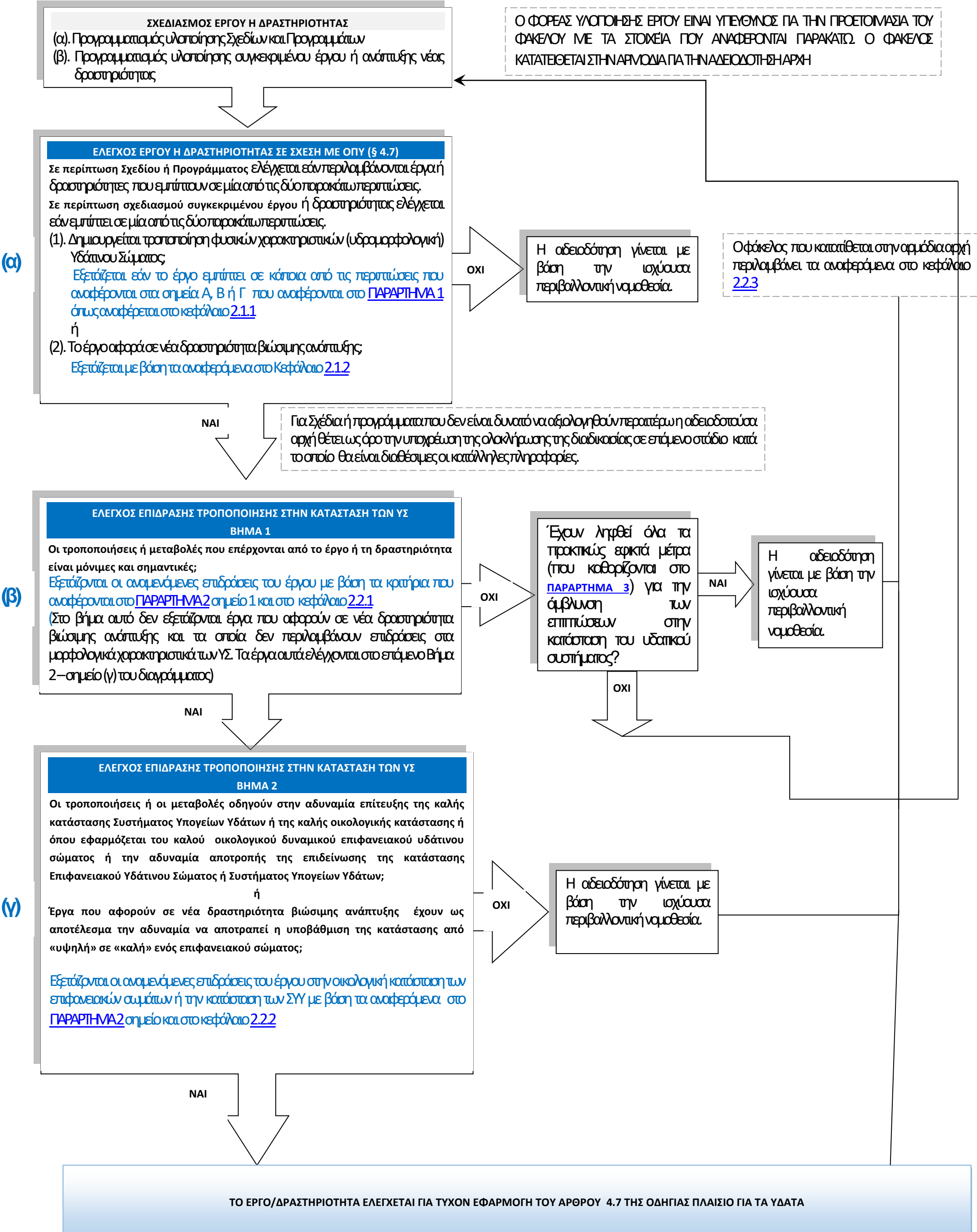
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα υδάτινα σώματα για τα οποία εφαρμόζονται οι πρόνοιες του παρόντος είναι αυτά που ορίζονται στο εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης. Επεμβάσεις στα λοιπά υδατορέματα που είναι εγγεγραμμένα στους κτηματικούς χάρτες για τις ελεύθερες περιοχές εξετάζονται με βάση την τρέχουσα πολιτική του ΤΑΥ που παρατίθεται αναλυτικά στην ιστοσελίδα του ΤΑΥ¹, με βάση το Ν. 127(Ι)/2018 εφόσον εμπίπτουν στην εφαρμογή του και με βάση άλλων Νόμων που άπτονται της κάθε περίπτωσης.

¹ Πολιτική του ΤΑΥ για την Προστασία υδατορεμάτων (ποταμών)

http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf/page13_gr/page13_gr?opendocument

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΈΡΓΩΝ Ή ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΥΧΟΝ ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 4.7 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΕ

Α. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ουσιαστικά κατά τον προκαταρκτικό έλεγχο εξετάζεται η 1^η ερώτηση του βασικού διαγράμματος ροής εφαρμογής του άρθρου 4.7 της Οδηγίας που παρουσιάζεται στη Σελίδα 7 παραπάνω η οποία διατυπώνεται ως ακολούθως:

A. Το έργο συνεπάγεται νέες τροποποιήσεις το φυσικών χαρακτηριστικών συστήματος επιφανειακών υδάτων ή μεταβολές της στάθμης υπογείων υδάτων με αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης υπόγειου υδατικού Συστήματος ή της καλής οικολογικής κατάστασης ή όπου εφαρμόζεται του καλού οικολογικού επιφανειακού υδάτινου σώματος ή την αδυναμία αποτροπής της επιδείνωσης της κατάστασης επιφανειακού ή υπόγειου συστήματος;

B. Αφορά το έργο νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την αδυναμία να αποτραπεί η υποβάθμιση της κατάστασης από «υψηλή» σε «καλή» ενός επιφανειακού σώματος;

2.1 Έλεγχος έργου ή δραστηριότητας σε σχέση με ΟΠΥ (σημείο (α) διαγράμματος ροής)

Σε περίπτωση Σχεδίου ή Προγράμματος ελέγχεται εάν περιλαμβάνονται έργα ή δραστηριότητες που εμπίπτουν σε μία από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα κεφάλαια [2.1.1](#) και [2.1.2](#).

2.1.1 Έργα και δραστηριότητες που εξετάζονται στην ερώτηση (1) του σημείου (α)

Για την ερώτηση (1) εξετάζονται:

- Προγραμματιζόμενα έργα ή δραστηριότητες που ενδέχεται να δημιουργούν τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά ενός η περισσότερων επιφανειακών υδάτινων σωμάτων.

Ενδεικτικός κατάλογος έργων που δύνανται να εξεταστούν παρατίθεται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1](#)

Ως τροποποίηση φυσικών χαρακτηριστικών νοούνται οι τροποποιήσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά του επιφανειακού υδάτινου σώματος, τα οποία σύμφωνα με το Παράρτημα V της Οδηγίας περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Κατηγορία επιφανειακού Υδάτινου Σώματος	Υδρομορφολογικά στοιχεία (Παράρτημα V Οδηγίας 2000/60/ΕΚ)
Ποτάμια Υδάτινα Σώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Υδρολογικό καθεστώς <ul style="list-style-type: none"> ▫ ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών ▫ σύνδεση με συστήματα υπόγειων υδάτων • Συνέχεια του ποταμού • Μορφολογικές συνθήκες <ul style="list-style-type: none"> ▫ διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού ▫ δομή και υπόστρωμα του πυθμένα του ποταμού ▫ δομή της παρόχθιας ζώνης
Λιμναία Υδάτινα Σώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Υδρολογικό καθεστώς <ul style="list-style-type: none"> ▫ ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών χρόνος παραμονής ▫ σύνδεση με το σύστημα υπόγειων υδάτων • Μορφολογικές συνθήκες <ul style="list-style-type: none"> ▫ διακύμανση του βάθους της λίμνης ▫ ποσότητα, δομή και υπόστρωμα του πυθμένα της λίμνης ▫ δομή της όχθιας της λίμνης
Παράκτια Υδάτινα Σώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Μορφολογικές συνθήκες <ul style="list-style-type: none"> ▫ διακύμανση βάθους ▫ δομή και υπόστρωμα της ακτής ▫ δομή της διαπαλιρροιακής ζώνης • Παλιρροιακό καθεστώς <ul style="list-style-type: none"> ▫ κατεύθυνση δεσποζόντων ρευμάτων έκθεση στα κύματα

- Προγραμματιζόμενα έργα που μπορεί να οδηγήσουν μεταβολές της στάθμης υπογείων υδάτων
- Περιλαμβάνονται δραστηριότητες κατασκευής μεγάλων υπογείων έργων ή υπόγειες εκμεταλλεύσεις που οδηγούν στην μεταβολή υπόγειας στάθμης και ποσότητας υπογείων νερών.

2.1.2 Έργα που εξετάζονται στη ερώτηση (2) του σημείου (α)

Εξετάζονται έργα που προγραμματίζονται σε αδιατάρακτες περιοχές δηλαδή περιοχές με παρουσία Υδάτινων Σωμάτων με υψηλή κατάσταση με βάση τα αποτελέσματα του Εγκεκριμένου Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού ή τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Προγράμματος Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων που διαθέτει το ΤΑΥ.

Αναφέρεται σε δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης οι οποίες δύνανται να προκαλέσουν υποβάθμιση της υψηλής κατάστασης επιφανειακών υδάτων σε καλή λόγω απόρριψης ρύπων.

Δραστηριότητες που σχετίζονται με απορρίψεις ρύπων που οδηγούν σε μέτρια, ελλιπή ή κακή κατάσταση επιφανειακών υδάτινων σωμάτων ή σε κακή κατάσταση Συστημάτων Υπογείων Υδάτων δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4.7. Οι δραστηριότητες αυτές εξετάζονται σύμφωνα με τη λοιπή ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία.

Ο καθορισμός της βιωσιμότητας μιας δραστηριότητας εμπεριέχει την οικονομική κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση, καθώς επίσης και την έννοια της μη μόνιμης παρέμβασης (δεδομένου ότι βιώσιμη ανάπτυξη νοείται η ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες)².

Στο πλαίσιο αυτό για το χαρακτηρισμό μιας νέας δραστηριότητας ως δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης θα πρέπει να εξεταστούν:

- Οι οικονομικές επιπτώσεις της προγραμματιζόμενης δραστηριότητας με όρους κύκλου εργασιών, εσόδων και παραγωγής.
- Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις στα ύδατα, στον αέρα, στο έδαφος, στο τοπίο, στη χρήση πόρων, στη δημιουργία απορριμμάτων, στη χρήση ανανεώσιμων πόρων κλπ.
- Οι κοινωνικές επιπτώσεις, όπως συμβολή στη δημιουργία θέσεων εργασιών σε τοπικό περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, στο βαθμό καταπολέμησης της ανεργίας, στην άρση κοινωνικού αποκλεισμού κλπ.

Στο πλαίσιο αυτό μια δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης όταν εμπίπτει στις παρακάτω ενδεικτικές κατηγορίες³

1. Δραστηριότητες με περιβαλλοντικά οφέλη που υπερτερούν των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων (δηλαδή το περιβαλλοντικό ισοζύγιο είναι θετικό) και κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη τα οποία ισοδυναμούν τουλάχιστον με τις αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.
2. Δραστηριότητες με περιβαλλοντικά οφέλη τουλάχιστον ισοδύναμα με τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και κοινωνικά ή/και οικονομικά οφέλη που υπερτερούν τις κοινωνικές και οικονομικές αρνητικές επιπτώσεις.
3. Δραστηριότητες των οποίων οι αρνητικές επιπτώσεις έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα (πχ το υδάτινο περιβάλλον θα επανέλθει στη πρότερη κατάσταση εντός ενός διαχειριστικού κύκλου) και τα κοινωνικά οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη από αυτή υπερτερούν

² Guidance Document No 1: Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive, European Communities, 2003

³ Προσαρμοσμένο με βάση τις κατευθύνσεις της Scottish Environment Protection Agency (SEPA), Derogation Determination - Adverse Impacts on the Water Environment, Regulatory Method (WAT-RM-34), 2013 και τις σχετικές κατευθύνσεις του WISE-RTD – WATER KNOWLEDGE PROGRAMME στην ιστοσελίδα <http://www.wise-rtd.info/en/info/annex-d2a-economic-assessment-new-modificationsactivities-entailing-deterioration-water-status> (πρόσβαση 10/11/2016).

4. Δραστηριότητες που προκαλούν υποβάθμιση της κατάστασης των υδάτων από Υψηλή σε Καλή Κατάσταση με μη σημαντικά κοινωνικά ή/και περιβαλλοντικά οφέλη και για τις οποίες τα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη υπερτερούν των αρνητικών επιπτώσεων τους και δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις που να είναι περιβαλλοντικά σημαντικές καλύτερες επιλογές.
5. Δραστηριότητες με σημαντικά ή πολύ σημαντικά κοινωνικά ή/και οικονομικά οφέλη και πολύ μικρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, καθώς και για τις οποίες τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη υπερτερούν τις αρνητικές επιπτώσεις
6. Δραστηριότητες των οποίων οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι αμελητέες

Στις δραστηριότητες αυτές δύνανται να ενταχθούν επιπλέον οι εγκαταστάσεις αφαλάτωσης, οι ΕΕΛ καθώς επίσης και λοιπές περιβαλλοντικές υποδομές.

2.1.3 Αποτελέσματα ελέγχου

Εφόσον το εξεταζόμενο έργο ή δραστηριότητα δεν εμπίπτει σε καμία από τις ανωτέρω εξεταζόμενες περιπτώσεις τότε η αδειοδότηση γίνεται με βάση την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία.

Σε περίπτωση το εξεταζόμενο έργο ή δραστηριότητα εμπίπτει σε μία από τις ανωτέρω εξεταζόμενες περιπτώσεις τότε ο έλεγχος συνεχίζεται στο σημείο (β) του διαγράμματος ροής και σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα επόμενα κεφάλαια

Για σχέδια ή προγράμματα που εμπίπτουν σε μία από τις ανωτέρων περιπτώσεις αλλά δεν είναι δυνατό να αξιολογηθούν περαιτέρω λόγω έλλειψης στοιχείων σχεδιασμού των έργων η αδειοδοτούσα αρχή θέτει ως όρο την υποχρέωση της ολοκλήρωσης της διαδικασίας σε επόμενο στάδιο κατά το οποίο θα είναι διαθέσιμες οι κατάλληλες πληροφορίες.

2.1.4 Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα βασικά τεχνικά και λειτουργικά στοιχεία του έργου ή της δραστηριότητας.

Η αρμόδια αρχή κατά την εξέταση του φακέλου δύναται να ζητήσει επιπλέον στοιχεία, εφόσον κρίνει ότι απαιτούνται για τη διαμόρφωση πληρέστερης γνώμης για το έργο.

2.2 Έλεγχος επίδρασης της τροποποίησης στην κατάσταση των ΥΣ (σημεία (β) και (γ) του διαγράμματος ροής)

Ο έλεγχος γίνεται σε 2 βήματα όπως αναφέρεται στα κεφάλαια που ακολουθούν

2.2.1 Βήμα 1 (σημείο (β) διαγράμματος ροής)

Εξετάζεται εάν οι τροποποιήσεις ή μεταβολές που επέρχονται από το έργο είναι σημαντικές και μόνιμες

Ο έλεγχος αυτός περιλαμβάνει την αξιολόγηση της σημαντικότητας των υδρομορφολογικών αλλοιώσεων που δυνητικά προκαλούνται από τα εξεταζόμενα. Η αξιολόγηση αυτή γίνεται με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2](#) σημείο 1 και ειδικότερα στους ακόλουθους πίνακες.

- ▶ [Πίνακας 1: Κριτήρια αξιολόγησης έργων/ παρεμβάσεων σε Ποτάμια Υδάτινα Σώματα](#)
- ▶ [Πίνακας 2: Κριτήρια αξιολόγησης έργων/ παρεμβάσεων σε Λιμναία Υδάτινα Σώματα](#)
- ▶ [Πίνακας 3: Κριτήρια αξιολόγησης έργων/ παρεμβάσεων σε Παράκτια Υδάτινα Σώματα](#)

Επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- ▶ Κατά την αξιολόγηση θα πρέπει να επιλέγονται κατά το δυνατό περισσότερα κριτήρια που δίνονται στους ανωτέρω πίνακες, ανάλογα με το έργο, αλλά και τα πιο αντιπροσωπευτικά.
- ▶ Τα κριτήρια εξετάζονται λαμβάνοντας υπόψη τη συνέργεια με άλλα υφιστάμενα ή άμεσα προγραμματιζόμενα έργα.
- ▶ Σε περιπτώσεις έργων όπου δεν εφαρμόζεται κάποιο από τα προτεινόμενα κριτήρια μπορεί να δίνονται νέα τα οποία αξιολογούνται κατά περίπτωση.
- ▶ Η αρμόδια αρχή δύναται να ζητήσει την αξιολόγηση με βάση νέα κριτήρια τα οποία θεωρεί ότι είναι αντιπροσωπευτικά για το έργο.
- ▶ Τα όρια που δίνονται στους πίνακες μπορούν να τροποποιηθούν από την αρμόδια αρχή με βάση νεότερα δεδομένα που προκύπτουν από έργα, μελέτες, ερευνητικές εργασίες, νέα επιστημονικά δεδομένα, στοιχεία του δικτύου παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτινων σωμάτων κλπ

Η έννοια της μονιμότητας της νέας τροποποίησης ή της μεταβολής στα χαρακτηριστικά του υδάτινου σώματος και των μεσοπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων επιπτώσεων από αυτές, μπορεί να τεκμηριωθεί με την επίδραση του έργου σε παραμέτρους που απαιτείται να παρακολουθούνται για την ταξινόμηση της κατάστασης των σωμάτων. Θεωρείται ότι εφόσον οι μεταβολές στις παραμέτρους αυτές είναι μη αντιστρεπτές τότε η νέα τροποποίηση ή μεταβολή θεωρείται μόνιμη.

Τροποποιήσεις ή μεταβολές που οδηγούν σε αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν κατά την κατασκευή έργων δε χρειάζεται να αντιμετωπιστούν εάν δεν επέρχεται επιδείνωση της κατάστασης ή του δυναμικού στο υδατικό σύστημα ή σε τμήματα αυτού μετά το πέρας της κατασκευής τους.

Εφόσον τα έργα οδηγεί σε μόνιμη μεταβολή της στάθμης ΣΥΥ τότε η αξιολόγηση συνεχίζεται στο επόμενο στάδιο.

Στο βήμα αυτό δεν εξετάζονται έργα που αφορούν σε νέα δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης και τα οποία δεν περιλαμβάνουν επιδράσεις στα μορφολογικά χαρακτηριστικά των ΥΣ. Τα έργα αυτά ελέγχονται στο επόμενο Βήμα 2.

Οι μεμονωμένες υδροληψίες από ΣΥΥ εξετάζονται από την αρμόδια αρχή κατά περίπτωση.

2.2.1.1 Αποτελέσματα ελέγχου

Εφόσον η απάντηση στο ερώτημα του Βήματος 1 (σημείο (β) του διαγράμματος ροής προκαταρκτικού ελέγχου) είναι θετική, τότε το έργο εξετάζεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο επόμενο κεφάλαιο [2.2.2](#) (σημείο (γ) του διαγράμματος ροής προκαταρκτικού ελέγχου).

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης η αδειοδότηση γίνεται με βάση την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία.

Για έργα τα οποία κατά το σχεδιασμό τους φαίνεται ότι ο έλεγχος του σημείου β θα οδηγήσει σε αρνητική απάντηση, τυχόν εφικτά μέτρα αποκατάστασης όπως καθορίζονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3](#), εφόσον απαιτούνται, αναμένεται να έχουν ενταχθεί στο σχεδιασμό τους πριν τη κατάθεση του φακέλου. Η αδειοδοτούσα αρχή εξετάζει το φάκελο και δύναται να περιλάβει επιπλέον μέτρα για την διατήρηση της κατάστασης των υδάτων εφόσον κριθεί σκόπιμο.

Η αρμόδια αρχή μπορεί σε περίπτωση αρνητικής απάντησης να ζητήσει το εξεταζόμενο έργο να ελεγχθεί περαιτέρω με βάση τα στοιχεία που διαθέτει και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή πρόληψης εφόσον εγείρονται αμφιβολίες ως προς την επίδρασή του έργου στην κατάσταση των ΥΣ.

2.2.2 Βήμα 2 (σημείο (γ) διαγράμματος ροής)

Οι τροποποιήσεις ή μεταβολές από το έργο που προκύπτουν από το Βήμα 1 δε θα πρέπει να οδηγούν στην αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης Συστήματος Υπογείων Υδάτων ή της καλής οικολογικής κατάστασης ή όπου εφαρμόζεται του καλού οικολογικού δυναμικού επιφανειακού υδάτινου σώματος ή την αδυναμία αποτροπής της επιδείνωσης της κατάστασης Επιφανειακού Υδάτινου Σώματος ή Συστήματος Υπογείων Υδάτων.

Η κατάσταση ή το δυναμικό ενός υδάτινου σώματος εκφράζεται σε τάξεις (πχ Υψηλή, Καλή, Μέτρια, Ελλιπής ή Κακή). Η εξέταση της επίδρασης του έργου γίνεται σε επίπεδο ποιοτικού στοιχείου. Παρακάτω δίνεται σχηματικά η προβλεπόμενη προσέγγιση που απαιτείται για το σκοπό αυτό.

Υποβάθμιση της κατάστασης σε επίπεδο ποιοτικού στοιχείου

Status class	Inv.	Flora	Fish	Phys Chem	RBSP	Hymo	...	Global
High	X Yes!						...	
Good	X No!	X No!		X Yes!		X	...	
Moderate			X Yes!	X	X		...	X
Poor			X				...	X
Bad							...	

ΠΗΓΗ: Article 4(7) assessments under the Water Framework Directive and relevant ongoing activities, Raimund MAIR, European Commission, DG Environment JASPERS Networking Platform Workshop on Streamlining Environmental Assessments and Permits during project development 18 October 2016, Brussels

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ: Inv. = μακροασπόνδυλα, Flora = Χλωρίδα, Fish= Ψάρια, PhysChem = Φυσικοχημικές παράμετροι, RBSP= Ειδικοί Ρύποι, Hymo = Υδρομορφολογικά

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το παραπάνω σχήμα αποτελεί απλουστευμένη απεικόνιση της διαδικασίας αξιολόγησης. Οι στήλες για τη χλωρίδα, τις φυσικοχημικές παραμέτρους τα υδρομορφολογικά και τους Ειδικούς Ρύπους περιλαμβάνουν αρκετές παραμέτρους που εξετάζονται χωριστά. Σύμφωνα με το Καθοδηγητικό Κείμενο για την ταξινόμηση οι Φυσικοχημικές Παράμετροι και οι Ειδικοί Ρύποι χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση της κατάστασης από Υψηλή έως Μέτρια και οι υδρομορφολογικές παράμετροι για την ταξινόμηση από Υψηλή έως Καλή.

Παραδείγματα τρόπου αξιολόγησης δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 σημείο 2](#)

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω εξετάζονται για όλα τα ΥΣ τα οποία δυνητικά επηρεάζονται από το εξεταζόμενο έργο ή δραστηριότητα δυνάμει του πρώτου σκέλους του άρθρου 4.8 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ που αναφέρει τα ακόλουθα:

«4.8. Κατά την εφαρμογή των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7 τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εφαρμογή να μην αποκλείει μονίμως ή να μην υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού.....»

Σε ορισμένες περιπτώσεις ένα έργο μπορεί να κατασκευάζεται σε ένα υδάτινο σώμα αλλά δύναται να προκαλέσει υποβάθμιση της κατάστασης ή να οδηγήσει στην μη επίτευξη της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού σε άλλα υδάτινα σώματα. Για παράδειγμα εάν η κατασκευή φράγματος σε ένα υδάτινο σώμα μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικές επιδράσεις σε ένα αριθμό άλλων υδάτινων σωμάτων εντός της

λεκάνης απορροής. Το άρθρο 4.7 μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε σώμα που επηρεάζεται, υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα κριτήρια που τίθενται σε αυτό εφαρμόζονται στο επηρεαζόμενο υδάτινο σώμα.

Ο ανωτέρω έλεγχος αφορά πρακτικά την ερώτηση 5 του διαγράμματος ροής της σελίδας 7.

2.2.2.1 Αποτελέσματα ελέγχου

Εάν από την αξιολόγηση του Βήματος 2 για το έργο προκύψει αρνητική απάντηση τότε το άρθρο 4.7 δεν εφαρμόζεται και η αδειοδότηση του έργου γίνεται με βάση την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία.

Εάν προκύψει θετική απάντηση τότε η αξιολόγηση του έργου συνεχίζεται για τον τυχόν περαιτέρω έλεγχο υπαγωγής στο άρθρο 4.7 με βάση το διάγραμμα ροής της σελίδας 17. Σε περιπτώσεις που επηρεάζονται περισσότερα το ενός υδάτινα σώματα από την εξεταζόμενη τροποποίηση αυτά εξετάζονται επίσης στο πλαίσιο των αναφερόμενων στα επόμενα κεφάλαια του παρόντος.

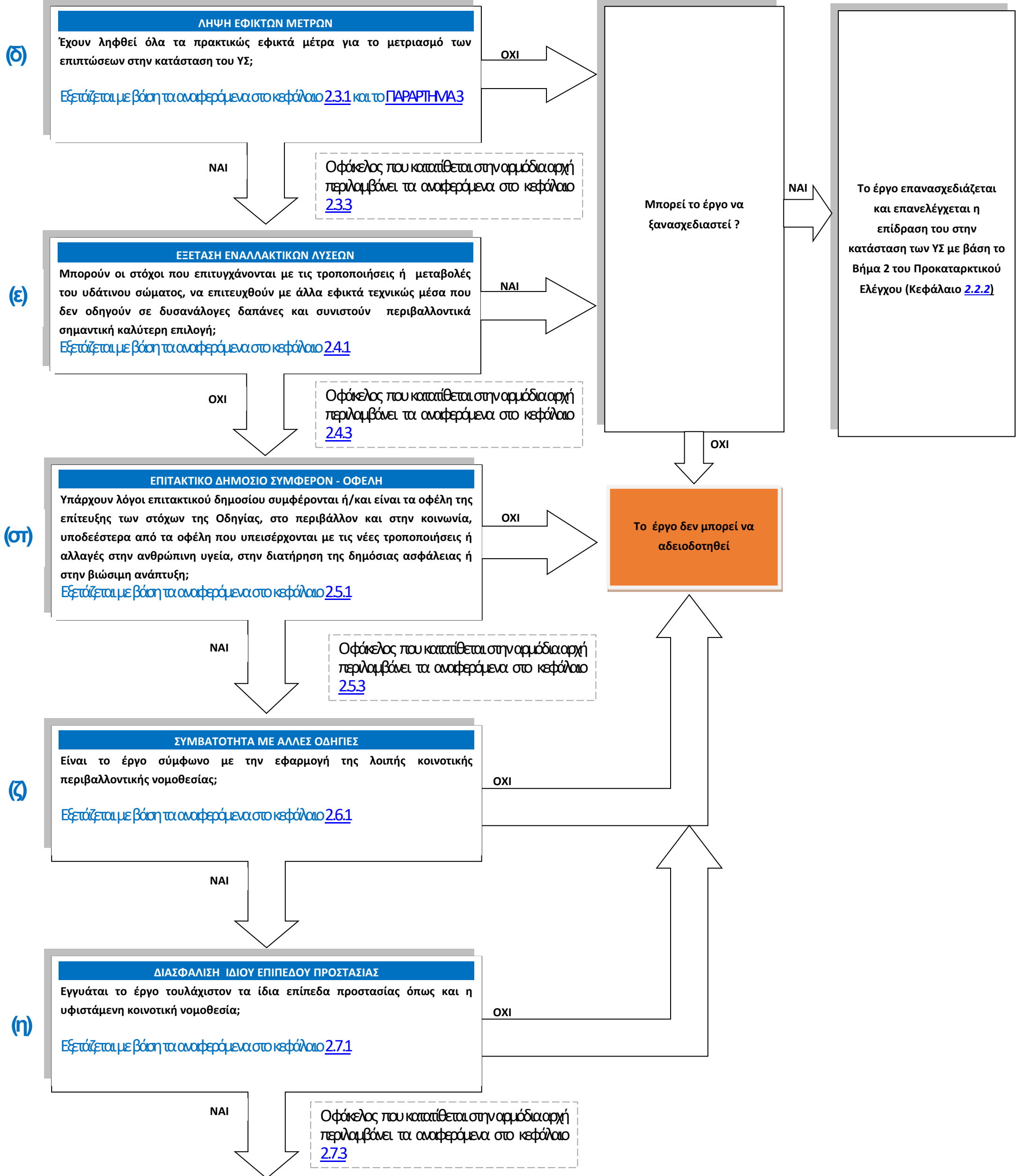
2.2.3 Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Τα βασικά στοιχεία των έργων βάσει των οποίων τεκμαίρεται η τροποποίηση ή μεταβολή σύμφωνα με την ανάλυση που έγινε και οι επιμέρους παράμετροι που επηρεάζονται.
- Τα βασικά στοιχεία των έργων βάσει των οποίων γίνεται η αξιολόγηση σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης των πιέσεων στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά και τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή των Βημάτων 1 και 2.
- Τα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά που επηρεάζονται με κατά το δυνατό ποσοτικά στοιχεία και οι αναμενόμενες μεταβολές στα ποιοτικά στοιχεία που επιδρούν σε αυτά.
- Τα Υδάτινα Επιφανειακά Σώματα ή τα Συστήματα Υπογείων Υδάτων που επηρεάζονται από τις νέες τροποποιήσεις ή μεταβολές και εξετάζονται για υπαγωγή στο άρθρο 4.7 με παράθεση σχήματος (εφόσον είναι εφικτό).

Η αρμόδια αρχή κατά την εξέταση του φακέλου δύναται να ζητήσει επιπλέον στοιχεία, εφόσον κρίνει ότι απαιτούνται για τη διαμόρφωση πληρέστερης γνώμης.

Β. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΥΧΟΝ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΕΡΓΟΥ Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 4.7

ΤΟ ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΘΕΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 4.7 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΕ

- Στα Υδάτινα Σώματα που συνδέονται με το έργο ή τη δραστηριότητα εφαρμόζεται το Άρθρο 4(7) περί εξαιρέσεων.
- Η αιτιολόγηση αναφέρεται στο επόμενο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού
- Μετά την ολοκλήρωση των έργων τα επηρεαζόμενα ΥΣ μπορούν να προσδιοριστούν ως Ιδιαίτερος τροποποιημένα παραλείποντας το στάδιο του προκαταρκτικού προσδιορισμού όπως ορίζεται στην Οδηγία 2000/60/ΕΕ

2.3 Λήψη εφικτών μέτρων (σημείο (δ) διαγράμματος ροής)

Έχουν ληφθεί όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των επιπτώσεων στην κατάσταση του ΥΣ:

2.3.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Η ανάλυση γίνεται σε επίπεδο έργου. Δίνονται όλα τα μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων στο περιβάλλον που λαμβάνονται κατά το σχεδιασμό των προγραμματιζόμενων έργων. Τα μέτρα που προβλέπονται θα πρέπει:

- να είναι τεχνικώς εφικτά,
- να μην οδηγούν σε δυσανάλογο κόστος και
- να είναι συμβατά με τη νέα τροποποίηση ή την ανθρώπινη δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης.

Ο φορέας υλοποίησης του έργου παραθέτει κατάλογο των προβλεπόμενων μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων στα ύδατα που επηρεάζονται από το έργο.

Για να είναι δυνατό να καταρτιστεί τέτοιος κατάλογος θα πρέπει το έργο να βρίσκεται σε αρκετά ώριμο στάδιο σχεδιασμού. Για έργα που εμπίπτουν στη διαδικασία περιβαλλοντικής αξιολόγησης τέτοια μέτρα αναμένεται να έχουν εξεταστεί στην Μελέτη Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ή/και στην Περιβαλλοντική Έγκριση/γνώμοδότηση που εκδίδεται από την αρμόδια Περιβαλλοντική Αρχή.

Για τα λοιπά έργα αναμένεται ο φορέας υλοποίησης να δώσει τα απαραίτητα στοιχεία εφόσον το έργο έχει φθάσει σε αυτό το στάδιο αξιολόγησης. Ως ένας προκαταρκτικός κατάλογος ενδεικτικών μέτρων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ο κατάλογος των προτεινόμενων παρεμβάσεων για την επίτευξη του καλού Οικολογικού Δυναμικού σε Ιδιαίτερως Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα ο οποίος έχει περιληφθεί στο 2^ο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού Κύπρου καθώς επίσης και παρεμβάσεις που έχουν προταθεί στο πλαίσιο έργων της ΕΕ που δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3](#).

Βέβαια, ο φορέας υλοποίησης του έργου θα πρέπει να αξιολογήσει ποιες από τις παρεμβάσεις αυτές είναι τεχνικά εφικτές, δεν προκαλούν δυσανάλογο κόστος και είναι συμβατές με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του προγραμματιζόμενου έργου.

Γενικά αναμένεται στον κατάλογο των μέτρων μετριασμού που προτείνεται από το φορέα υλοποίησης να περιλαμβάνονται οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές που εφαρμόζονται στο τομέα που εμπίπτει το έργο για την προστασία των υδάτων και των μορφολογικών χαρακτηριστικών, λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις ειδικές συνθήκες της περιοχής οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε τεχνική αδυναμία των τεχνικών αυτών ή σε υπέρογκες δαπάνες οι οποίες μπορεί να δημιουργήσουν μη βιωσιμότητα του έργου ή να δημιουργήσουν μεγάλες υπερβάσεις στον προϋπολογισμό κατασκευής των έργων. Κατά την αξιολόγηση,

οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμες και εφόσον είναι δυνατό να παρουσιάζονται και τα μέτρα μετριασμού που έχουν αξιολογηθεί και τελικώς έχουν απορριφθεί.

2.3.2 Αποτελέσματα ελέγχου

Στην περίπτωση που η απάντηση στο ερώτημα είναι αρνητική τότε είτε το έργο επανασχεδιάζεται, είτε δε μπορεί να υλοποιηθεί δυνάμει του άρθρου 4.7.

Σε περίπτωση θετικής απάντησης τότε ο έλεγχος του έργου συνεχίζεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο επόμενο κεφάλαιο [2.4.](#)

2.3.3 Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Κατάλογο των δυνητικών μέτρων μετριασμού που εξετάστηκαν.
- Κατάλογο των μέτρων μετριασμού που θεωρήθηκαν τεχνικώς εφικτά και χωρίς δυσανάλογο κόστος και τα οποία εντάσσονται στο σχεδιασμό των έργων.
- Οι λόγοι που απορρίφθηκαν μέτρα μετριασμού με την αντίστοιχη αιτιολόγηση.

Η αρμόδια αρχή κατά την εξέταση του φακέλου δύναται να ζητήσει επιπλέον στοιχεία, εφόσον κρίνει ότι απαιτούνται για τη διαμόρφωση πληρέστερης γνώμης για το έργο.

2.4 Εξέταση εναλλακτικών λύσεων (σημείο (ε) διαγράμματος ροής)

Μπορούν οι στόχοι που επιτυγχάνονται με τις τροποποιήσεις ή μεταβολές του υδάτινου σώματος, να επιτευχθούν με άλλα εφικτά τεχνικώς μέσα που δεν οδηγούν σε δυσανάλογες δαπάνες και συνιστούν περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή;

2.4.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Εξετάζεται η δυνατότητα επίτευξης των αποτελεσμάτων που αναμένονται από την τροποποίηση ή τη μεταβολή με άλλη σημαντική περιβαλλοντικά καλύτερη επιλογή. Η επιλογή αυτή θα πρέπει να είναι τεχνικώς εφικτή και να μην οδηγήσει σε δυσανάλογο κόστος.

Περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή μπορεί να θεωρηθεί μια εναλλακτική λύση εφόσον πληρούνται και τα τρία παρακάτω κριτήρια:

- παρέχει τα ίδια αποτελέσματα με το σχεδιαζόμενο έργο,
- είναι τεχνικά εφικτή,
- δε δημιουργεί δυσανάλογο κόστος.

Οι εναλλακτικές λύσεις που εξετάζονται μπορεί να αφορούν άλλες θέσεις, διαφορετική κλίμακα έργων, διαφορετικό σχεδιασμό ή εναλλακτικές διαδικασίες παραγωγής.

Ενδέχεται να μην υπάρχουν άλλες εναλλακτικές λύσεις που να είναι περιβαλλοντικά σημαντικές καλύτερες επιλογές. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που οι αρνητικές επιπτώσεις μίας πρότασης ή ενός έργου σε μία θέση αξιολογούνται ως μικρότερες από τις αρνητικές επιπτώσεις σε μια άλλη θέση, τότε η λύση αυτή δε μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητα ως περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή. Σε περίπτωση όμως που οι αρνητικές επιπτώσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε μία θέση λόγω της σημαντικότητας του υδάτινου σώματος που επηρεάζεται, τότε η υλοποίηση του έργου σε μία άλλη λιγότερο σημαντική θέση μπορεί να θεωρηθεί ως περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή.

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Scottish Environmental Agency που εκδόθηκαν για το θέμα αυτό το 2016⁴ **ενδεικτικές πιθανές εναλλακτικές επιλογές** για ορισμένα έργα και δραστηριότητες δίνονται στον πίνακα που ακολουθεί

Σκοπός της τροποποίησης ή μεταβολής	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 1	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 2	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 3
Τροποποιήσεις για αντιπλημμυρική προστασία Οι εναλλακτικές θα πρέπει να παρέχουν αντίστοιχη προστασία από πλημμυρικά φαινόμενα	Χρήση παρεμβάσεων στην λεκάνη απορροής με στόχο τη μείωση της πλημμυρικής παροχής	Εντοπισμός της ιδιοκτησίας που θίγεται και μεταφορά σε άλλη θέση	
Τροποποιήσεις για αύξηση της διαθεσιμότητας νερού Οι εναλλακτικές θα πρέπει να παρέχουν αντίστοιχο όγκο νερού με τον ίδιο ή μικρότερο βαθμό επεξεργασίας	Χρήση νερού από άλλες υφιστάμενες πηγές με δυνατότητα διάθεσης της επιθυμητής ποσότητας για την κάλυψη των αναγκών υδροδότησης	Ανάπτυξη άλλης νέας πηγής νερού που μπορεί να καλύψει τις απαιτούμενες ανάγκες	
Απολήψεις για άρδευση	Χρήση νερού από άλλες	Ανάπτυξη άλλης νέας	Αλλαγή των

⁴ Scottish Environmental Agency, Supporting Guidance (WAT-SG-68) Assessing Significantly Better Environmental Options, Version: v3.1, Released: May 2016

Σκοπός της τροποποίησης ή μεταβολής	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 1	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 2	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 3
Οι εναλλακτικές θα πρέπει να εξασφαλίζουν τη παραγωγή των καλλιεργειών	υφιστάμενες πηγές με δυνατότητα διάθεσης της επιθυμητής ποσότητας για την κάλυψη των αναγκών	πηγής νερού που μπορεί να καλύψει τις απαιτούμενες ανάγκες	καλλιεργειών με λιγότερο απαιτητικά σε νερό είδη
Τροποποιήσεις για τη δημιουργία υποδομών μεταφορών Οι εναλλακτικές θα πρέπει εξασφαλίζουν τον επιδιωκόμενο στόχο	Χωροθέτηση σε άλλη θέση	Αναβάθμιση ή βελτίωση της λειτουργικότητας της υφιστάμενης υποδομής	
Τροποποιήσεις για παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας. Οι εναλλακτικές λύσεις θα πρέπει να παρέχουν τουλάχιστον αντίστοιχα ενεργειακά οφέλη	Χωροθέτηση σε άλλη θέση	Βελτίωση υφιστάμενων υδροηλεκτρικών μονάδων	Χρήση άλλης εναλλακτικής αλλά συγκρίσιμης τεχνολογίας ανανεώσιμης ενέργειας

Σε σχέση με την αξιολόγηση της τεχνικής εφικτότητας και του κόστους της εναλλακτικής επιλογής στις ανωτέρω αναφερόμενες οδηγίες επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Μία σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντικά λύση μπορεί να θεωρηθεί ότι ενέχει δυσανάλογο κόστος όταν το συνολικό κόστος της λύσης αυτής (χρηματοοικονομικό κόστος και περιβαλλοντικό κόστος) είναι μεγαλύτερο από τα οφέλη που αναμένονται. Μία εναλλακτική λύση μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν ενέχει δυσανάλογο κόστος όταν:

- έργα αντίστοιχα της εναλλακτικής λύσης έχουν υλοποιηθεί πρόσφατα ή υλοποιούνται, ή
- το χρηματοοικονομικό κόστος της εναλλακτικής λύσης δεν είναι ουσιαστικά υψηλότερο από το κόστος της επιλεχθείσας.

Εφόσον δεν ισχύουν τα ανωτέρω σημεία, μια εναλλακτική λύση μπορεί να θεωρηθεί ότι ενέχει δυσανάλογο κόστος όταν:

- το κόστος υλοποίησης της είναι ουσιαστικά μεγαλύτερο από το κόστος αντίστοιχων έργων που έχουν υλοποιηθεί πρόσφατα ή σχεδιάζεται να υλοποιηθούν,
- δεν αναμένονται αντίστοιχα μεγαλύτερα οφέλη που να αντισταθμίζουν τα οικονομικά οφέλη της εξεταζόμενης εναλλακτικής λύσης.

Σε σχέση με την τεχνική εφικτότητα των εναλλακτικών λύσεων μπορεί να θεωρηθεί ότι μια εναλλακτική λύση δεν είναι εφικτή τεχνικά εφόσον δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθεί με βάση τις διαθέσιμες υπάρχουσες τεχνολογίες ή τεχνικές.

2.4.2 Αποτελέσματα ελέγχου

Στην περίπτωση που η απάντηση στο ερώτημα είναι θετική τότε, είτε το έργο επανασχεδιάζεται, είτε δε μπορεί να υλοποιηθεί δυνάμει του άρθρου 4.7.

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης τότε ο έλεγχος του έργου συνεχίζεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο επόμενο κεφάλαιο [2.5](#).

2.4.3 Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Συνοπτική περιγραφή των εναλλακτικών λύσεων που εξετάστηκαν.
- Τους λόγους απόρριψης των εναλλακτικών λύσεων με την αντίστοιχη αιτιολόγηση.
- Τυχόν συνοδευτικά στοιχεία/μελέτες που συμβάλλουν στην τεκμηρίωση της απάντησης.

Η αρμόδια αρχή κατά την εξέταση του φακέλου δύναται να ζητήσει επιπλέον στοιχεία, εφόσον κρίνει ότι απαιτούνται για τη διαμόρφωση πληρέστερης γνώμης.

2.5 Επιτακτικό δημόσιο συμφέρον – οφέλη (σημείο (στ) του διαγράμματος ροής)

Υπάρχουν λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος ή/και είναι τα οφέλη της επίτευξης των στόχων της Οδηγίας, στο περιβάλλον και στην κοινωνία, υποδεέστερα από τα οφέλη που υπεισέρχονται με τις νέες τροποποιήσεις ή αλλαγές στην ανθρώπινη υγεία, στην διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας ή στην βιώσιμη ανάπτυξη;

2.5.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Η ερώτηση περιλαμβάνει 2 σκέλη:

- Στο πρώτο σκέλος εξετάζεται εάν η νέα τροποποίηση ή μεταβολή προέρχεται από λόγους επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος.
- Στο δεύτερο εξετάζεται εάν τα οφέλη που προέρχονται από την νέα τροποποίηση ή μεταβολή υπερκαλύπτουν τα οφέλη από την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Για τη συνέχιση της αξιολόγησης με τις επόμενες ερωτήσεις απαιτείται η απάντηση να είναι θετική σε τουλάχιστον ένα από τα παραπάνω σημεία. Παρακάτω δίνονται κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών:

2.5.1.1 Επιτακτικό Δημόσιο Συμφέρον

Οι λόγοι για τις τροποποιήσεις ή τις μεταβολές πρέπει να υπαγορεύονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον. Η έννοια αυτή χρησιμοποιείται επίσης στην Οδηγία για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) και σε άλλο κοινοτικό δίκαιο/ Η ερμηνεία που έχει δοθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για άλλους τομείς του Ενωσιακού θεσμικού πλαισίου δείχνει ότι η έννοια το επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος επιδέχεται ευρύ φάσμα ερμηνειών. Για την περίπτωση της Οδηγίας των οικοτόπων υπάρχουν διαθέσιμες οι απόψεις της ΕΕ για επιμέρους έργα σχετικά με την εφαρμογή του όρου αυτού⁵.

Επιπλέον, η Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (υπόθεση C 43/10) για το θέμα της μερικής εκτροπής υδάτων του π. Αχελώου στην Ελλάδα (δραστηριότητα που σχετίζεται με τα νερά), ερμηνεύει εν μέρει το όρο αυτό επίσης στο πλαίσιο της Οδηγίας 92/43/ΕΚ⁶.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει «Μεθοδολογικές οδηγίες σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6.3 και 6.4 της οδηγίας για τους οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ: Αξιολόγηση των σχεδίων και έργων που επηρεάζουν σημαντικά τόπους Natura 2000»⁷. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό:

- Επιτακτικό δημόσιο συμφέρον δεν αποτελεί κάθε είδους δημόσιο συμφέρον κοινωνικού ή οικονομικού χαρακτήρα.
- Είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι το δημόσιο συμφέρον μπορεί να είναι επιτακτικό μόνο αν επιφέρει οφέλη που δεν είναι βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα. Βραχυπρόθεσμα οικονομικά συμφέροντα ή άλλα συμφέροντα που θα αποφέρουν μόνο βραχυπρόθεσμα οφέλη για την κοινωνία δεν μπορούν να θεωρηθούν επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος.

Ακόμη, όπως αναφέρεται στην οδηγία για τους οικοτόπους, αλλά και στο ανωτέρω καθοδηγητικό έγγραφο, είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι οι λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος αναφέρονται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα σχέδια ή τα έργα αποδεικνύονται απαραίτητα στο πλαίσιο:

- Δράσεων ή πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον).
- Θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία.

⁵ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm

⁶ Στην Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 11ης Σεπτεμβρίου 2012 για την υπόθεση C 43/10 αναφέρεται: «Η οδηγία 92/43, και, ιδίως, το άρθρο 6, παράγραφος 4, αυτής, έχει την έννοια ότι λόγοι, αφενός, αρδευτικοί και, αφετέρου, υδρευτικοί, για τους οποίους επιχειρείται σχέδιο εκτροπής ύδατος, μπορούν να αποτελέσουν επιτακτικό δημόσιο συμφέρον ικανό να δικαιολογήσει την υλοποίηση σχεδίου το οποίο έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα των οικείων περιοχών. Στην περίπτωση που το σχέδιο αυτό έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα τόπου κοινοτικής σημασίας όπου ευρίσκονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας και/ή ένα είδος προτεραιότητας, η υλοποίηση του σχεδίου μπορεί, καταρχήν, να δικαιολογηθεί από λόγους υδρευτικούς. Υπό ορισμένες περιστάσεις, η υλοποίηση του σχεδίου θα μπορούσε να δικαιολογηθεί βάσει των θετικών συνεπειών πρωταρχικής σημασίας που η άρδευση έχει για το περιβάλλον. Αντιθέτως, η άρδευση δεν συνδέεται, καταρχήν, με λόγους αναγόμενους στην υγεία των ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια, οι οποίοι να δικαιολογούν την υλοποίηση σχεδίου όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη».

⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf

- Διεξαγωγής δραστηριοτήτων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, που πληρούν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημοσίων υπηρεσιών (πχ παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, μεταφορές, τηλεπικοινωνίες κλπ όπως ορίζονται στη γνώμη της ΕΕ COM(96) 443, της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 1996).

Οι κάτωθι κατηγορίες έργων ή προγραμμάτων κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες και εφόσον υπάρχει η απαραίτητη τεκμηρίωση μπορούν να θεωρηθούν ως επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος:

- έργα ή προγράμματα, για τα οποία υπάρχει αποδεδειγμένη δημόσια ή περιβαλλοντική ανάγκη,
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη βελτίωση της δημόσιας υγείας ή / και της ασφάλειας,
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας.

Για την αξιολόγηση του εξεταζόμενου έργου και την οριστική ένταξή του ως έργο επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος θα πρέπει το εξεταζόμενο έργο να εντάσσεται σε τουλάχιστον μία από τις ανωτέρω κατηγορίες.

2.5.1.2 Οφέλη από τη νέα τροποποίηση έναντι του οφέλους για το περιβάλλον

Τα οφέλη που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της οδηγίας έχουν αποτυπωθεί στο κείμενο της ΕΕ για τους Περιβαλλοντικούς Στόχους της Οδηγίας που ετοιμάστηκε το 2005 στο πλαίσιο της Κοινής Στρατηγικής για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ⁸. Τα οφέλη αυτά περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (βλ. αναλυτικά στο κεφάλαιο 3 του ανωτέρω κειμένου):

- Προστασία και αναβάθμιση της υγείας και της βιοποικιλότητας των υδάτινων οικοσυστημάτων.
- Προστασία της ανθρώπινης υγείας (πόσιμο νερό, παραγωγή ποτών και τροφίμων, κολύμβηση, κατανάλωση ψαριών οστρακοειδών και θαλασσινών).
- Μείωση του κόστους χρήσης ύδατος και μείωση του κόστους επεξεργασίας και αποκατάστασης της ποιότητας των υδάτων.
- Βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών των υδάτων με βάση την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει.
- Βελτίωση της σχέσης κόστους αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των υδάτων.
- Αύξηση των οικονομικών και των κοινωνικών ωφελειών που απορρέουν από τους υδατικούς πόρους.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής με την αύξηση της αξίας χρήσης των επιφανειακών υδάτων (π.χ. για τους επισκέπτες, τουρίστες, θαλάσσια σπορ).
- Μετριασμός των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και εξασφάλιση ασφαλούς διάθεσης υδάτων για χρήση.
- Προώθηση των βιώσιμων χρήσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε τομείς όπως οκοτουρισμός, αλιεία, διατήρηση της φύσης.

Εν κατακλείδι τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ περιλαμβάνουν:

⁸ Environmental Objectives under the WFD, 2005

- Σε περίπτωση υποβάθμισης της κατάστασης ή του καλού δυναμικού, τα οφέλη και τις ευκαιρίες που χάνονται ως αποτέλεσμα αυτής της υποβάθμισης.
- Σε περίπτωση μη επίτευξης της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού. τα οφέλη που προέρχονται εάν η επίτευξη της καλής κατάστασης ή δυναμικού δεν αποτραπεί

Τα ανωτέρω ως κόστη, θα πρέπει να συγκριθούν με τα δυνητικά οφέλη που αναμένονται από τις νέες τροποποιήσεις ή μεταβολές στην ανθρώπινη υγεία στη διατήρηση της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό επιπλέον κατηγορίες ωφελειών μπορούν να ληφθούν υπόψη όπως:

- Προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από εγκαταστάσεις διάθεσης πόσιμου νερού).
- Προστασία και αναβάθμιση της ανθρώπινης ασφάλειας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από αντιπλημμυρικά έργα).
- Θετικές επιδράσεις στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (πχ μεταβολές που προέρχονται από υδροηλεκτρικά έργα, ή έργα ναυσιπλοΐας).
- Θετικές επιδράσεις στη μείωση απόρριψης ρύπων ή σε άλλες περιβαλλοντικές παραμέτρους.
- Άλλα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη από το έργο

Συμπερασματικά, μια ανάλυση του κόστους και του οφέλους του έργου προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Οδηγίας είναι αναγκαία ώστε να αξιολογηθεί εάν τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία από την πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης ή της αποκατάστασης του υδατικού συστήματος στην καλή κατάσταση είναι λιγότερο σημαντικά από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών στην ανθρώπινη υγεία, στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι απαραίτητη η χρηματική αποτίμηση του κόστους ή η ποσοτικοποίηση όλων των δαπανών και του οφέλους για να ληφθεί μια τέτοια απόφαση. Ο κατάλληλος συνδυασμός ποιοτικών, ποσοτικών και σε ορισμένες περιπτώσεις, στοιχείων αποτιμημένων σε χρήμα θα πρέπει να εξαρτάται από το τι είναι απαραίτητο για να εξαχθεί μια κρίση και τι είναι αναλογικό και εφικτό να συλλεχθεί.

Κατά τα ανωτέρω:

- Έργα που αφορούν στην ύδρευση, στην αντιπλημμυρική προστασία οικισμών και πολεοδομικών συγκροτημάτων, στην εξασφάλιση ασφαλούς μεταφοράς ανθρώπων και αγαθών, ή έργα που αποσκοπούν στην βελτίωση ή αποκατάσταση του περιβάλλοντος αναμένεται να καταλήξουν σε θετική απάντηση στην ερώτηση αυτή, δεδομένου ότι αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον).
- Έργα που σχετίζονται με ειδικές πολιτικές για το κράτος και την κοινωνία όπως έργα που προάγουν την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού σε συγκεκριμένες περιοχές, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης πληθυσμιακών ομάδων, την διατήρηση ή αύξηση του εισοδήματος παραγωγικών δραστηριοτήτων σε ευρύτερες περιοχές (Επαρχία), επίσης αναμένεται να καταλήξουν σε θετική απάντηση στην ερώτηση αυτή εφόσον περιλαμβάνονται σε βασικές πολιτικές κατευθύνσεις ή έχουν

αποτιμηθεί ως θετικά τα οφέλη που αναμένονται από τα έργα σε σχέση με το κόστος μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας.

2.5.2 Αποτελέσματα ελέγχου

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης τότε δεν μπορούν να τεθούν εναλλακτικοί στόχοι σύμφωνα με το άρθρο 4.7.

Εφόσον η απάντηση στην ερώτηση αυτή είναι θετική τότε ο έλεγχος του έργου συνεχίζεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο επόμενο κεφάλαιο [Error! Reference source not found.](#)

2.5.3 Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Ένταξη του έργου σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες (εφόσον εφαρμόζεται) με την κατάλληλη αιτιολόγηση και παράθεση των στοιχείων τεκμηρίωσης
 - Έργο για το οποίο υπάρχει αποδεδειγμένη δημόσια ή περιβαλλοντική ανάγκη
 - Έργο που στοχεύει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας ή / και της ασφάλειας
 - Έργο που στοχεύει στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας
- Ένταξη του έργου σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες (εφόσον εφαρμόζεται) με την κατάλληλη αιτιολόγηση και παράθεση των στοιχείων τεκμηρίωσης:
 - Έργο που εντάσσεται σε Δράση ή πολιτική που αποσκοπεί στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον)
 - Έργο που εντάσσεται στο πλαίσιο εφαρμογής θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία
 - Έργο που αφορά δραστηριότητα οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, ως συγκεκριμένη υποχρέωση δημοσίων υπηρεσιών.
- Εφόσον εφαρμόζεται, στοιχεία της ανάλυσης του κόστους και του οφέλους του έργου όπου θα παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα αυτής και από τα οποία θα προκύπτει ότι η ανάλυση είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Οδηγίας κατά τα ανωτέρω, ή στοιχεία αποτίμησης του κόστους και του οφέλους στο πνεύμα που αναφέρεται παραπάνω.
- Τυχόν άλλα συνοδευτικά στοιχεία/μελέτες που συμβάλλουν στην τεκμηρίωση της απάντησης.

Η αρμόδια αρχή κατά την εξέταση του φακέλου δύναται να ζητήσει επιπλέον στοιχεία, εφόσον κρίνει ότι απαιτούνται για τη διαμόρφωση πληρέστερης γνώμης.

2.6 Συμβατότητα με άλλες Οδηγίες της ΕΕ (σημείο (ζ) του διαγράμματος ροής)

Είναι το έργο σύμφωνο με την εφαρμογή της λοιπής κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας;

2.6.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Στην ερώτηση αυτή εξετάζεται πρακτικά η εφαρμογή του δεύτερου σκέλους του άρθρου 4.8 της Οδηγίας που αναφέρει τα ακόλουθα:

“4.8. Κατά την εφαρμογή των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7 τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εφαρμογή να μην αποκλείει μονίμως ή να μην υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και να συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων.”

Η εφαρμογή του άρθρου 4.7 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εξαίρεση από την υλοποίηση των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από άλλες οδηγίες.

Αναμένεται ότι για τα έργα για τα οποία έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της περιβαλλοντικής αξιολόγησης η απάντηση στην ερώτηση αυτή θα είναι θετική, δεδομένου ότι μέσω της διαδικασίας αυτής εξετάζεται η συμβατότητα του έργου με βάση την εφαρμογή της λοιπής κοινοτικής νομοθεσίας.

2.6.2 Αποτελέσματα ελέγχου

Σε περίπτωση που η απάντηση είναι αρνητική τότε δεν είναι δυνατό να τεθούν εναλλακτικοί στόχοι σύμφωνα με το Άρθρο 4.7.

Εάν η απάντηση είναι θετική τότε ο έλεγχος του έργου συνεχίζεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο επόμενο κεφάλαιο [2.7](#)

2.6.3 Τεκμηρίωση- Περιεχόμενο Έκθεσης

Δίνεται συνοπτική αιτιολόγηση της απάντησης

Η αρμόδια αρχή κατά την εξέταση του φακέλου δύναται να ζητήσει επιπλέον στοιχεία, εφόσον κρίνει ότι απαιτούνται για τη διαμόρφωση πληρέστερης γνώμης.

2.7 Διασφάλιση ίδιου επιπέδου προστασίας (σημείο (η) του διαγράμματος ροής)

Εγγυάται το έργο τουλάχιστον τα ίδια επίπεδα προστασίας όπως και η υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία;

2.7.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Η ερώτηση αφορά στην εφαρμογή του άρθρου 4.9 της Οδηγίας που σχετίζεται με το σύνολο των εξαιρέσεων και αναφέρει τα ακόλουθα:

“4.9 Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλισθεί ότι η εφαρμογή των νέων διατάξεων, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7 εγγυάται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.”

Γενικά όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η εφαρμογή του άρθρου 4.7 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εξαίρεση από την υλοποίηση των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από άλλες οδηγίες. ενώ θα πρέπει να εξασφαλίζει το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

Για παράδειγμα: Προτείνεται μια νέα τροποποίηση η οποία θα υποβαθμίσει την κατάσταση και θα οδηγήσει στη αδυναμία επίτευξης των στόχων σε μία περιοχή του Δικτύου Natura 2000. Στην περίπτωση αυτή με σκοπό η προτεινόμενη τροποποίηση να μην οδηγήσει σε παραβίαση των διατάξεων της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και της Οδηγίας για τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 θα πρέπει:

- Να ικανοποιούνται οι συνθήκες που αναφέρονται στο άρθρο 4.7 για το επηρεαζόμενο Υδάτινο Σώμα και
- Να ικανοποιούνται οι συνθήκες του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ οι οποίες επιτρέπουν την αδυναμία επίτευξη των στόχων σε μια περιοχή Natura 2000.

Δηλαδή θα πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις των διαφορετικών Οδηγιών όταν εφαρμόζονται για την προστατευόμενη περιοχή.

Για την αξιολόγηση των έργων απαιτείται ο εντοπισμός τυχόν άλλων οδηγιών οι οποίες έχουν εφαρμογή στο υδάτινο σώμα ή στα υδάτινα σώματα τα οποία επηρεάζονται από την σχεδιαζόμενη τροποποίηση ή μεταβολή.

Στη συνέχεια εντοπίζονται τυχόν επιδράσεις στην κατάσταση των επηρεαζόμενων υδάτινων σωμάτων που προέρχονται από την τροποποίηση αυτή και οι οποίες θα οδηγήσουν σε αδυναμία επίτευξης των στόχων που τίθενται από τις οδηγίες αυτές.

Δεδομένου ότι το σύνολο των υδάτινων σωμάτων για τα οποία τίθενται ειδικοί στόχοι από άλλες οδηγίες έχουν περιληφθεί στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών, αναμένεται η αξιολόγηση κατά τη φάση αυτή να γίνει μόνο σε αυτές.

Αναμένεται ότι για τα έργα για τα οποία έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της περιβαλλοντικής αξιολόγησης η απάντηση στην ερώτηση αυτή θα είναι θετική, δεδομένου ότι το σύνολο των θεμάτων αυτών εξετάζονται και αξιολογούνται στην Μελέτη Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

2.7.2 Αποτελέσματα ελέγχου

Όταν η απάντηση στην τελευταία ερώτηση του διαγράμματος ροής είναι θετική, τότε στα Υδάτινα Σώματα που συνδέονται με το έργο εφαρμόζεται το Άρθρο 4(7) περί εξαιρέσεων και επομένως μπορεί να τεθούν για τα σώματα αυτά εναλλακτικοί περιβαλλοντικοί στόχοι.

Μετά την ολοκλήρωση των έργων τα επηρεαζόμενα ΥΣ μπορούν να προσδιοριστούν ως Ιδιαίτερως τροποποιημένα παραλείποντας το στάδιο του προκαταρκτικού προσδιορισμού όπως ορίζεται στην Οδηγία 2000/60/ΕΕ.

2.7.3 Τεκμηρίωση – Περιεχόμενο Έκθεσης

Δίνεται συνοπτική αιτιολόγηση της απάντησης όπου αναφέρονται οι σχετικές οδηγίες που εξετάστηκαν και οι λόγοι οι οποίοι οδήγησαν στην απάντηση με βάση τους στόχους που τίθενται στις οδηγίες αυτές.

Η αρμόδια αρχή κατά την εξέταση του φακέλου δύναται να ζητήσει επιπλέον στοιχεία, εφόσον κρίνει ότι απαιτούνται για τη διαμόρφωση πληρέστερης γνώμης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7

Παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος έργων που εξετάζονται για τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 4.7 κατά τη διαδικασία του προκαταρκτικού ελέγχου για την εφαρμογή της διαδικασίας του Άρθρου 4.7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

Α. Έργα του πρώτου παραρτήματος του Ν. 127(Ι)/2018 (ακολουθείται η αρίθμηση του Νόμου)

- 8 (α) Εσωτερικές πλωτές οδοί και λιμένες για την κυκλοφορία στις εσωτερικές πλωτές οδούς που επιτρέπουν τη διέλευση σκαφών άνω των 1 350 τόνων.
(β) Εμπορικοί λιμένες, αποβάθρες φορτοεκφόρτωσης που συνδέονται με την ξηρά και εξωτερικοί λιμένες (εκτός των αποβαθρών για τα πορθμεία) όπου μπορούν να προσεγγίσουν σκάφη άνω των 1 350 τόνων.
- 11 Έργα άντλησης υπόγειων νερών, ή έργα τεχνητής αναπλήρωσης υπόγειων νερών, όταν ο όγκος αντλούμενου ή αναπληρούμενου νερού ισούται με ή υπερβαίνει τα 250 000 κυβικά μέτρα το χρόνο.
Ο όρος «υπόγεια νερά» έχει την έννοια που αποδίδει σε αυτόν το άρθρο 2(1) των περί Ενιαίας Διαχείρισης των Υδάτων Νόμων του 2010 έως (Αρ. 2) του 2016.
- 12 (α) Έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μια υδρολογική λεκάνη σε άλλη, όταν η εκτροπή αυτή αποσκοπεί στην πρόληψη ενδεχόμενης λειψυδρίας και όταν ο όγκος του εκτρεπόμενου νερού υπερβαίνει τα 500 000 κυβικά μέτρα το χρόνο.
(β) Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μια υδρολογική λεκάνη σε άλλη, όταν η πολυετής μέση ροή της λεκάνης άντλησης υπερβαίνει τα 10 000 000 κυβικά μέτρα το χρόνο και όπου ο όγκος του εκτρεπόμενου νερού υπερβαίνει το 5 % της ροής αυτής:
Νοείται ότι, η εκτροπή πόσιμου νερού μέσω αγωγών δεν εμπίπτει στις διατάξεις του παρόντος σημείου.
- 13 Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων ή αποχετευτικά συστήματα δυναμικότητας άνω των 15000 ισοδύναμου πληθυσμού.
- 16 Φράγματα και άλλες εγκαταστάσεις προοριζόμενες για τη συγκράτηση ή τη μόνιμη αποθήκευση υδάτων, όπου ο όγκος της νέας ή της πρόσθετης ποσότητας του συγκρατημένου ή ταμειουμένου ύδατος υπερβαίνει τα 5 000 000 m³.
- 18 Υποθαλάσσιοι αγωγοί και σχετικές εγκαταστάσεις που ποντίζονται στη χωρική θάλασσα, στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και/ή στην Υφαλοκρηπίδα της Δημοκρατίας, διαμέσου των οποίων μεταφέρεται οποιοδήποτε υγρό, στερεό και/ή αέριο και σχετικές εγκαταστάσεις στην παράκτια ζώνη.

- Οι όροι «Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη», «Υφαλοκρηπίδα» και «χωρική θάλασσα», έχουν την έννοια που αποδίδει σε αυτούς το άρθρο 2(1) των περί της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και Υφαλοκρηπίδας Νόμων του 2004 και του 2014.
- 24 (ε) Άλλα έργα αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με εγκατεστημένη ισχύ ίση ή μεγαλύτερη του 1 MW·
(η) Υπεράκτιες εγκαταστάσεις αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως αιολικά πάρκα και έργα εκμετάλλευσης κυματικής ενέργειας·
- 25 Λιμενοβραχίονες και κυματοθραύστες.
- 26 Μαρίνες, χώροι ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής και αλιευτικά καταφύγια.

B. Έργα Δεύτερου Παραρτήματος του Ν. 127(Ι)/2018 (ακολουθείται η αρίθμηση του Νόμου)

- 1 Γεωργία, δασοκομία και υδατοκαλλιέργεια:
- (γ) Έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων για τη γεωργία, περιλαμβανομένων των αρδευτικών και αποστραγγιστικών έργων·
(ζ) Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα.
- 3 (η) Εγκαταστάσεις για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας·
- 10 (ε) Κατασκευή λιμένων και λιμενικών εγκαταστάσεων, εφόσον δεν εμπίπτουν στο Πρώτο Παράρτημα·
(στ) Κατασκευή εσωτερικών πλωτών οδών, εφόσον δεν εμπίπτουν στο Πρώτο Παράρτημα, έργα διευθέτησης υδατορευμάτων και αντιπλημμυρικά έργα·
(ζ) Έργα κατασκευής νέων οδών με τέσσερις ή περισσότερες λωρίδες κυκλοφορίας ή ευθυγράμμισης ή διαπλάτυνσης υφιστάμενων οδών με δύο ή λιγότερες λωρίδες κυκλοφορίας, ώστε να δημιουργηθούν τέσσερις λωρίδες ή περισσότερες, εφόσον δεν εμπίπτουν στο Πρώτο Παράρτημα·
(η) Έργα κατασκευής, διαπλάτυνσης και εν γένει αναβάθμισης δρόμων -
(i) σε ορεινές περιοχές όπου η κάλυψη της περιβάλλουσας φυσικής βλάστησης είναι πέραν του 50% σε συνεχές μήκος δρόμου τουλάχιστον 1 000 μέτρων·
(ii) μέσα σε ζώνη προστασίας της παραλίας ή σε περιοχές ή τοπία που έχουν κηρυχθεί ή χαρακτηριστεί προστατευόμενα, σύμφωνα με νομοθεσία·
(iii) που επηρεάζουν την κοίτη ή τα πρανή ποταμού ή χαρακτηριστικά γνωρίσματα φυσικής, ιστορικής, πολιτιστικής ή αρχαιολογικής κληρονομιάς ή φυσικούς διαδρόμους ειδών πανίδας ή οικοτόπους μεταναστευτικών ειδών ή περιοχές με ενδημικά είδη πανίδας και χλωρίδας, υγροβιότοπους, αμμόλοφους, κρημνούς,

σπηλιές, αξιόλογους γεωμορφολογικούς και απολιθωματοφόρους σχηματισμούς, φαράγγια, εκβολές ποταμών, αμμουδιές ή τη φυσική ακτογραμμή·

(θ) Μικρά εμπλουτιστικά αναχώματα ή και δάμματα που κατασκευάζονται στους ποταμούς με συρματοκιβώτια (τύπου gabions) με σκοπό τον εμπλουτισμό των υπόγειων υδάτων σε ορεινές ή και δασώδεις περιοχές·

(ι) Έργα διαφοροποίησης της κοίτης ποταμών και χειμάρρων·

- (ιβ)
- (i) Εφόσον δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα Ι, παράκτια έργα για την καταπολέμηση της διάβρωσης, παραλιακοί πεζόδρομοι και ενδοθαλάσσια έργα που παρέχουν τη δυνατότητα διαμόρφωσης της ακτής, όπως η κατασκευή αναχωμάτων, μόλων, και άλλων έργων προστασίας από τη θάλασσα, εξαιρουμένης της συντήρησης και της ανακατασκευής των έργων αυτών, τα οποία εμπίπτουν σε ζώνη προστασίας της παραλίας, σύμφωνα με τον περί της Προστασίας της Παραλίας Νόμο·
 - (ii) Αποβάθρες όπως αυτές ορίζονται από το άρθρο 2 του περί Αποβαθρών Νόμου· Μικρά εμπλουτιστικά αναχώματα ή και δάμματα που κατασκευάζονται στους ποταμούς με συρματοκιβώτια (τύπου gabions) με σκοπό τον εμπλουτισμό των υπόγειων υδάτων σε ορεινές ή και δασώδεις περιοχές·

(ιγ) Έργα άντλησης υπόγειων νερών και συστήματα τεχνητής αναπλήρωσης υπόγειων νερών, που δεν εμπίπτουν στο Πρώτο Παράρτημα·

(ιδ) Έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μια υδρολογική λεκάνη σε άλλη τα οποία δεν εμπίπτουν στο Πρώτο Παράρτημα·

(ιε) Σταθμοί αφαλάτωσης θαλάσσιου ή υφάλμυρου νερού·

(ιστ) Φράγματα και λοιπές εγκαταστάσεις συγκράτησης ή μόνιμες ταμίευσης υδάτων (εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο Πρώτο Παράρτημα)·

11 (δ) Θαλάσσια και χερσαία θεματικά πάρκα·

Γ. Λοιπά έργα

Έργα που δεν αναφέρονται στα σημεία Α και Β παραπάνω αλλά μπορεί κατά την κατασκευή ή/και λειτουργία τους να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα

(1) Επεμβάσεις σε ποτάμια ΥΣ

Έργα και δραστηριότητες που δύνανται να προκαλέσουν :

- Μεταβολές στο υδρολογικό καθεστώς όπως
 - ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών

- σύνδεση με συστήματα υπόγειων υδάτων
- Διακοπές ή μεταβολές στη συνέχεια του ποταμού
- Διαφοροποιήσεις στις μορφολογικές συνθήκες όπως
 - στη διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού
 - στη δομή και υπόστρωμα του πυθμένα του ποταμού
 - στη δομή της παρόχθιας ζώνης

Ειδικότερα τα έργα αυτά μπορεί να αφορούν στα ακόλουθα

(Α) Σε Παρεμβάσεις που οδηγούν σε αλλαγή στο καθεστώς της υδατικής δίαιτας ποτάμιων και λιμναίων υδάτινων σωμάτων. Οι αλλαγές είναι δυνατόν να λαμβάνουν χώρα σε μεγάλη απόσταση από το σημείο της αρχικής παρέμβασης. Οι αλλαγές που εξετάζονται στην κατηγορία αυτή νοούνται ως αυτές που επηρεάζουν περισσότερο ΥΣ πέραν του σώματος που περιέχει την αιτία των αλλαγών. Επειδή συχνά η αιτία των αλλαγών (π.χ. φράγμα) αποτελεί ταυτόχρονα σημείο προσδιορισμού νέου ΥΣ, η έκφραση «περιέχει την αιτία των αλλαγών» για ένα ΥΣ, περιλαμβάνει την περίπτωση η αιτία των αλλαγών να βρίσκεται στην αρχή του ΥΣ. Στις περιπτώσεις αυτές, ενδιαφέρουν οι αλλαγές στην υδατική δίαιτα που εκτείνονται σε ΥΣ πέραν του πρώτου κατά σειρά σώματος κατάντη της αιτίας που επιφέρει τις αλλαγές (στην περίπτωση φραγμάτων αυτό σημαίνει πέραν του πρώτου ΥΣ κατάντη του φράγματος που μεταβάλλει την υδατική δίαιτα). Ενδεικτικά, τέτοιες αλλαγές είναι:

- Μεταβολή της δυναμικής της ροής σε κατάντη τμήματα ποταμών. Εδώ ως κατάντη τμήματα νοούνται υδάτινα σώματα πέραν του υδάτινου σώματος που περιέχει την αιτία των αλλαγών.
- Μεταβολές στάθμης ποταμών (συνήθως ανάντη ρουφρακτών). Αντίστοιχα με την παραπάνω, αναφέρεται σε μεταβολές που εκτείνονται πέραν των ορίων του υδάτινου σώματος το οποίο περιέχει την αιτία των αλλαγών.
- Μεταβολή στην ποσότητα και την διασπορά ιζημάτων.

(Β) Σε παρεμβάσεις δομικών έργων και δραστηριοτήτων επί των υδατορευμάτων οδηγούν σε υδρομορφολογικές αλλοιώσεις (πχ προστασίες γεφυρών, οχετοί κλπ) ή σε απολήψεις απευθείας από το ποτάμιο ΥΣ που μπορεί να οδηγήσουν σε αλλοιώσεις της δίαιτας του ή σε δημιουργία εμποδίων που μπορεί να εμποδίζουν την μετακίνηση ιχθύων, κλπ.

(2) Επεμβάσεις σε φυσικές λίμνες

Έργα και δραστηριότητες που δύνανται να προκαλέσουν αλλοιώσεις:

- Στο υδρολογικό καθεστώς
 - ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών
 - χρόνος παραμονής
 - σύνδεση με το σύστημα υπόγειων υδάτων
- Στις μορφολογικές συνθήκες

- διακύμανση του βάθους της λίμνης
- ποσότητα, δομή και υπόστρωμα του πυθμένα της λίμνης
- δομή της όχθης της λίμνης

Τα έργα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν

- **Απολήψεις υδάτων.** Η πίεση αυτή είναι παρόμοια με την αντίστοιχη για τα ποτάμια ΥΣ (μέσω ταμειυτήρων) αλλά απλούστερη καθώς η απόληψη που πραγματοποιείται στην περίπτωση των λιμνών είναι σχεδόν πάντα «οριστική» (μόνιμη αφαίρεση όγκου ύδατος από το υδάτινο σώμα με εκτροπή προς χρήσεις από τις οποίες δεν επιστρέφεται νερό). Το καθεστώς απόληψης εξετάζεται και εδώ ανεξάρτητα από το είδος της χρήσης, δηλ. καταναλωτική χρήση (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία) ή μη καταναλωτική χρήση (ψύξη θερμικών, υδατοκαλλιέργειες).
- **Έργα ρύθμισης στάθμης** Το μέγεθος της διακύμανσης της στάθμης σε ετήσια ή εποχιακή βάση είναι από τις σημαντικότερες παραμέτρους που εκφράζουν την υδρομορφολογική πίεση σε ένα λιμναίο σώμα καθώς συνδέεται άρρηκτα με πλήθος διεργασιών που αφορούν την οικολογική της κατάσταση και τον περιβαλλοντικό της χαρακτήρα (είδη χλωρίδας και πανίδας που υποστηρίζει). Πολλές φυσικές λίμνες υπόκεινται σε ρύθμιση της στάθμης τους για λόγους καλύτερης εξυπηρέτησης υδρευτικών αναγκών αλλά και λόγω γειννίας με χρήσεις που επιβάλλουν την ρύθμιση αυτή (π.χ. αστικές περιοχές).

Συνήθως η παρέμβαση αφορά την έμφραξη ή την αντικατάσταση της φυσικής εξόδου (υπερχειλίσσης) της λίμνης με τεχνικά έργα (ρουφράκτες, αναβαθμούς, θυροφράγματα, κλπ.) τα οποία επιτρέπουν την ρύθμιση της εκροής νερού και επομένως της στάθμης.

Η μεταβολή της στάθμης των φυσικών λιμνών μπορεί να αφορά, ανάλογα με τις συνθήκες, την διακύμανση εντός καθορισμένης χρονικής περιόδου (ετήσια, εποχιακή) ή/και την απόλυτη μεταβολή, νοούμενη ως αυτή που προκύπτει από την υλοποίηση παρεμβάσεων που της προσδίδουν διαχρονικά χαρακτηριστικά.

- **Έργα διαχείρισης φυσικών λιμνών** που περιλαμβάνουν παρεμβάσεις στην ακτογραμμή φυσικών λιμναίων σωμάτων. Οι τροποποιήσεις της περιμέτρου μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να περιλαμβάνουν κρητιδώματα γεινιαζόντων με την λίμνη αστικών περιοχών.

(3) Επεμβάσεις σε παράκτια ύδατα

Περιλαμβάνονται έργα τα οποία μπορεί να επηρεάζουν

- Τις μορφολογικές συνθήκες των παράκτιων υδάτων όπως
 - διακύμανση βάθους
 - δομή και υπόστρωμα της ακτής
 - δομή της διαπαλιρροιακής ζώνης
- Το παλιρροιακό καθεστώς των παράκτιων υδάτων όπως την κατεύθυνση δεσποζόντων ρευμάτων και την έκθεση στα κύματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7

1. Κριτήρια αξιολόγησης έργων σύμφωνα με το σημείο (β) του διαγράμματος ροής Προκαταρκτικού Ελέγχου

Για την αξιολόγηση της σημαντικότητας των υδρομορφολογικών παρεμβάσεων σε υδάτινα συστήματα θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα σχετικά αναφερόμενα στα κατευθυντήρια κείμενα της ΕΕ σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Στο Παράρτημα 3 του κατευθυντηρίου κειμένου της ΕΕ WFD Reporting Guidance 2016 αναφέρονται οι πιέσεις που σχετίζονται με τις υδρομορφολογικές αλλοιώσεις και δίνονται επίσης για κάθε τύπο πίεσης (που οδηγεί σε κατάσταση κατώτερη της καλής) δείκτες πίεσης

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται οι πιέσεις αυτές, οι βασικοί παράγοντες (drivers) που τις δημιουργούν καθώς επίσης και δείκτες που προτείνεται να χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση/παρακολούθηση της εξέλιξής τους με βάση τα στοιχεία του Παραρτήματος 3 του κατευθυντηρίου κειμένου της ΕΕ WFD Reporting Guidance 2016 για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

Πίεση (WFD Reporting Guidance 2016, Annex 3)	Παράγοντας	Δείκτης Πίεσης
3.1 έως 3.7 Αντληση ή εκτροπή ροής λόγω των δραστηριοτήτων: <ul style="list-style-type: none"> - Γεωργία - Ύδρευση - Βιομηχανία - Ύδατα Ψύξης - Υδροηλεκτρική ενέργεια - Ιχθυοτροφικές εκμεταλλεύσεις - Άλλο 	Γεωργία (Περιλαμβάνει μεταφορές και αντλήσεις υδάτων για σκοπούς άρδευσης και κτηνοτροφίας) Αστική ανάπτυξη (Περιλαμβάνει τις μεταφορές υδάτων. Η επίδραση σε ΤΥΣ και/ή ΠΥΣ είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση μονάδων αφαλάτωσης) Βιομηχανία (Αντληση για βιομηχανικές διεργασίες) Άλλο: αφορά ότι δεν περιλαμβάνεται παραπάνω και ως παράγοντας μπορεί να αναφέρονται ο τουρισμός και η	Όγκος (σε εκατομμύρια κ.μ.) των υδάτων που αντλούνται/διοχετεύονται για σκοπούς που αντιστοιχούν με την πίεση) ο οποίος πρέπει να μειωθεί, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι.

	αναψυχή	
4.1.1 έως 4.1.5 Φυσική μεταβολή διαύλου / πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης, για δραστηριότητες: <ul style="list-style-type: none"> - Αντιπλημμυρικής προστασίας - Γεωργίας - Ναυσιπλοΐας - Άλλης - Άγνωστη/παρωχημένη 	Αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε διαμήκεις αλλοιώσεις υδατικών συστημάτων Γεωργία (Περιλαμβάνει και την αποστράγγιση γαιών για τη διευκόλυνση γεωργικών δραστηριοτήτων)	Μήκος (χλμ) των υδατικών συστημάτων που επηρεάζονται από μεταβολές σε αντιστοιχία με την πίεση, που δεν είναι συμβατά με καλή οικολογική κατάσταση/ καλό οικολογικό δυναμικό
4.2.1 έως 4.2.5 Φράγματα, φραγμοί και κλεισιάδες (locks) από τις δραστηριότητες: <ul style="list-style-type: none"> - Υδροηλεκτρική ενέργεια - Αντιπλημμυρική προστασία - Πόσιμα ύδατα - Άρδευση - Αναψυχή - Βιομηχανία - Ναυσιπλοΐα - Άγνωστη/παρωχημένη 		Αριθμός φραγμάτων, υδατοφρακτών, φραγμών και κλεισιάδων που σχετίζονται με την πίεση και έχουν συνθήκες μη συμβατές με την επίτευξη καλής οικολογικής κατάστασης/ καλού οικολογικού δυναμικού
4.3.1 έως 4.3.6 Υδρολογική τροποποίηση (όπως παραπάνω με προσθήκη των υδατοκαλλιεργειών)	Αλλαγή στο καθεστώς ροής	Μήκος (χλμ) / εμβαδόν (τ.χλμ) των υδατικών συστημάτων, στα οποία υδρολογικές τροποποιήσεις σε αντιστοιχία με την πίεση, εμποδίζουν την επίτευξη καλής οικολογικής κατάστασης/ καλού οικολογικού δυναμικού
4.4 Υδρομορφολογική μεταβολή- Φυσική απώλεια του συνόλου ή τμήματος του υδατικού συστήματος	Λόγω έργων αντιπλημμυρικής προστασίας ή επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής Περιλαμβάνει την αποξήρανση κοιτών ποταμών κ.λπ.	Μήκος (χλμ) / εμβαδόν (τ.χλμ) των υδατικών συστημάτων, στα οποία φυσικές απώλειες οικοτόπων εμποδίζουν την επίτευξη καλής οικολογικής κατάστασης/ καλού οικολογικού δυναμικού
4.5	Άλλες υδρομορφολογικές	

Υδρομορφολογική μεταβολή- Άλλο	μεταβολές που δεν περιλαμβάνονται στις ανωτέρω κατηγορίες, συμπεριλαμβανομένης της μεταβολής της στάθμης ή του όγκου των υδάτων, για σκοπούς άλλους από τους ανωτέρω αναφερόμενους.	
--------------------------------	---	--

Για κάθε μία από τις ανωτέρω πιέσεις μπορεί να αντιστοιχηθούν έργα ή/και παρεμβάσεις που μπορεί να προκύπτουν από έργα του Παραρτήματος Ι και μπορεί να επηρεάζουν Επιφανειακά Υδάτινα Σώματα.

Η αντιστοίχιση αυτή για κάθε κατηγορία Επιφανειακού Υδάτινου Σώματος δίνεται στους πίνακες που ακολουθούν

Ποτάμια Υδάτινα Σώματα

Πίεση (WFD Reporting Guidance 2016, Annex 3)	Έργο/Παρέμβαση
3.1 έως 3.7 Αντληση ή εκτροπή ροής λόγω των δραστηριοτήτων: <ul style="list-style-type: none"> - Γεωργία - Ύδρευση - Βιομηχανία - Ύδατα Ψύξης - Υδροηλεκτρική ενέργεια - Ιχθυοτροφικές εκμεταλλεύσεις - Άλλο 	<ul style="list-style-type: none"> • Φράγματα απολήψεων • Ρουφράκτες / Δήμματα- αναβαθμοί / Έργα ρύθμισης • Υδροηλεκτρικά φράγματα
4.1.1 έως 4.1.5 Φυσική μεταβολή διαύλου / πυθμένα/ παράχθιας περιοχής/ όχθης, για δραστηριότητες: <ul style="list-style-type: none"> - Αντιπλημμυρικής προστασίας - Γεωργίας - Ναυσιπλοΐας - Άλλης - Άγνωστη/παρωχημένη 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαχείριση ποταμών
4.2.1 έως 4.2.5 Φράγματα, φραγμοί και κλεισιάδες (locks) από τις δραστηριότητες: <ul style="list-style-type: none"> - Υδροηλεκτρική ενέργεια 	<ul style="list-style-type: none"> • Φράγματα απολήψεων • Ρουφράκτες / Δήμματα - Αναβαθμοί / Έργα ρύθμισης

Πίεση (WFD Reporting Guidance 2016, Annex 3)	Έργο/Παρέμβαση
<ul style="list-style-type: none"> - Αντιπλημμυρική προστασία - Πόσιμα ύδατα - Άρδευση - Αναψυχή - Βιομηχανία - Ναυσιπλοΐα - Άγνωστη/παρωχημένη 	<ul style="list-style-type: none"> • Υδροηλεκτρικά φράγματα
<p>4.3.1 έως 4.3.6</p> <p>Υδρολογική τροποποίηση (όπως παραπάνω με προσθήκη των υδατοκαλλιεργειών)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ρουφράκτες / Δήμματα - Αναβαθμοί / Έργα ρύθμισης • Υδροηλεκτρικά φράγματα • Διαχείριση ποταμών • Αλλαγές στο καθεστώς υδατικής διαίτας
<p>4.4</p> <p>Υδρομορφολογική μεταβολή- Φυσική απώλεια του συνόλου ή τμήματος του υδατικού συστήματος</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διαχείριση ποταμών
<p>4.5</p> <p>Υδρομορφολογική μεταβολή- Άλλο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υδροηλεκτρικά φράγματα • Διαχείριση ποταμών

Λιμναία Υδάτινα Σώματα

Πίεση (WFD Reporting Guidance 2016, Annex 3)	Έργο/Παρέμβαση
<p>3.1 έως 3.7</p> <p>Άντληση ή εκτροπή ροής λόγω των δραστηριοτήτων:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γεωργία - Ύδρευση - Βιομηχανία - Ύδατα Ψύξης - Υδροηλεκτρική ενέργεια - Ιχθυοτροφικές εκμεταλλεύσεις - Άλλο 	<ul style="list-style-type: none"> • Απολήψεις
<p>4.1.1 έως 4.1.5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αντιπλημμυρικά έργα και παρεμβάσεις στις

Πίεση (WFD Reporting Guidance 2016, Annex 3)	Έργο/Παρέμβαση
Φυσική μεταβολή διαύλου / πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης, για δραστηριότητες: <ul style="list-style-type: none"> - Αντιπλημμυρικής προστασίας - Γεωργίας - Ναυσιπλοΐας - Άλλης - Άγνωστη/παρωχημένη 	όχθες
4.2.1 έως 4.2.5 Φράγματα, φραγμοί και κλεισιάδες (locks) από τις δραστηριότητες: <ul style="list-style-type: none"> - Υδροηλεκτρική ενέργεια - Αντιπλημμυρική προστασία - Πόσιμα ύδατα - Άρδευση - Αναψυχή - Βιομηχανία - Ναυσιπλοΐα - Άγνωστη/παρωχημένη 	-
4.3.1 έως 4.3.6 Υδρολογική τροποποίηση (όπως παραπάνω με προσθήκη των υδατοκαλλιεργειών)	<ul style="list-style-type: none"> • Μεταβολή στάθμης φυσικών λιμνών
4.4 Υδρομορφολογική μεταβολή- Φυσική απώλεια του συνόλου ή τμήματος του υδατικού συστήματος	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήσεις Γης
4.5 Υδρομορφολογική μεταβολή- Άλλο	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήσεις Γης

Παράκτια Υδάτινα Σώματα

Πίεση (WFD Reporting Guidance 2016, Annex 3)	Έργο/Παρέμβαση
3.1 έως 3.7 Άντληση ή εκτροπή ροής λόγω των	

<p>δραστηριοτήτων:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γεωργία - Ύδρευση - Βιομηχανία - Ύδατα Ψύξης - Υδροηλεκτρική ενέργεια - Ιχθυοτροφικές εκμεταλλεύσεις - Άλλο 	
<p>4.1.1 έως 4.1.5</p> <p>Φυσική μεταβολή διαύλου / πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης, για δραστηριότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αντιπλημμυρικής προστασίας - Γεωργίας - Ναυσιπλοΐας - Άλλης - Άγνωστη/παρωχημένη 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα • Προστασία ακτής από διάβρωση • Έργα ανάπλασης και διαμόρφωσης ακτής • Τεχνητοί ύφαλοι στον πυθμένα της θάλασσας • Δημιουργία εμπορικών, επιβατικών, τουριστικών, αλιευτικών λιμένων • Βυθοκορήσεις και διάθεση βυθοκορημάτων • Ιχθυοκαλλιέργειες και οστρακοκαλλιέργειες • Υποθαλάσσια καλώδια υψηλής τάσης και υποθαλάσσιοι αγωγοί διάθεσης υγρών αποβλήτων • Εγκαταστάσεις ενεργειακής αξιοποίησης παλίρροιας και κυμάτων
<p>4.2.1 έως 4.2.5</p> <p>Φράγματα, φραγμοί και κλεισιάδες (locks) από τις δραστηριότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Υδροηλεκτρική ενέργεια - Αντιπλημμυρική προστασία - Πόσιμα ύδατα - Άρδευση - Αναψυχή - Βιομηχανία - Ναυσιπλοΐα - Άγνωστη/παρωχημένη 	
<p>4.3.1 έως 4.3.6</p> <p>Υδρολογική τροποποίηση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ιχθυοκαλλιέργειες και οστρακοκαλλιέργειες

(όπως παραπάνω με προσθήκη των υδατοκαλλιέργειών)	
<p>4.4</p> <p>Υδρομορφολογική μεταβολή- Φυσική απώλεια του συνόλου ή τμήματος του υδατικού συστήματος</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα • Προστασία ακτής από διάβρωση • Έργα ανάπλασης και διαμόρφωσης ακτής • Τεχνητοί ύφαλοι στον πυθμένα της θάλασσας • Δημιουργία εμπορικών, επιβατικών, τουριστικών, αλιευτικών λιμένων • Βυθοκορήσεις και Διάθεση βυθοκορημάτων • Ιχθυοκαλλιέργειες και οστρακοκαλλιέργειες • Υποθαλάσσια καλώδια υψηλής τάσης και υποθαλάσσιοι αγωγοί διάθεσης υγρών αποβλήτων • Εγκαταστάσεις ενεργειακής αξιοποίησης παλίρροιας και κυμάτων
<p>4.5</p> <p>Υδρομορφολογική μεταβολή- Άλλο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα • Προστασία ακτής από διάβρωση • Έργα ανάπλασης και διαμόρφωσης ακτής • Τεχνητοί ύφαλοι στον πυθμένα της θάλασσας • Δημιουργία εμπορικών, επιβατικών, τουριστικών, αλιευτικών λιμένων • Βυθοκορήσεις και Διάθεση βυθοκορημάτων • Ιχθυοκαλλιέργειες και οστρακοκαλλιέργειες • Υποθαλάσσια καλώδια υψηλής τάσης και υποθαλάσσιοι αγωγοί διάθεσης υγρών αποβλήτων • Εγκαταστάσεις ενεργειακής αξιοποίησης παλίρροιας και κυμάτων

Για τις ανωτέρω παρεμβάσεις καθορίζονται κριτήρια αξιολόγησης της υδρομορφολογικής πίεσης που μπορεί να δεχτούν τα επιφανειακά σώματα για κάθε ένα από τα κριτήρια αυτά δίνονται οι οριακές τιμές άνω των οποίων μπορεί να θεωρηθεί ότι η υδρομορφολογική αλλοίωση είναι σημαντική και μπορεί οδηγήσει στην αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης Συστήματος Υπογείων Υδάτων ή της καλής οικολογικής κατάστασης ή όπου εφαρμόζεται του καλού οικολογικού δυναμικού επιφανειακού υδάτινου σώματος ή την αδυναμία αποτροπής της επιδείνωσης της κατάστασης επιφανειακού σώματος ή συστήματος υπογείων υδάτων.

Οι οριακές τιμές καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα:

1. Τα όρια που έχουν ληφθεί στο εγκεκριμένο ΣΔΛΑΠ για την αξιολόγηση των υδρομορφολογικών αλλοιώσεων στο πλαίσιο εξέτασης του Προσδιορισμού των Ιδιαίτερος τροποποιημένων Υδάτινων Σωμάτων
2. Τα όρια που προτείνονται στην μεθοδολογία προσδιορισμού και τα κριτήρια αξιολόγησης Υδρομορφολογικών αλλοιώσεων που καταρτίστηκε από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Ελληνικού Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας το 2016
3. Τα όρια που τίθενται στο *Guidance on Morphological Alterations and the Pressures and Impacts Analyses, Final Working Paper - UK Technical Advisory Group (UKTAG) on the WFD, 2003.*
4. Τα φιλανδικά όρια όπως παρουσιάζονται στο Keto, A. and Aronsuu, K., 2010. Heavily Modified Water Bodies in Finland. Third Nordic WFD Workshop, Sigtuna, Sweden, 20-22 September

Ο τελικός καθορισμός των ορίων έγινε μετά από διαβούλευση και παρατηρήσεις όλων των εμπλεκόμενων στην αδειοδότηση έργων φορέων της Κυπριακής Κυβέρνησης.

Πίνακας 1: Κριτήρια αξιολόγησης έργων/ παρεμβάσεων σε Ποτάμια Υδάτινα Σώματα

Παρακάτω παρατίθενται τα κριτήρια που δύνανται να χρησιμοποιούνται για έργα/παρεμβάσεις σε Ποτάμια Υδατικά Συστήματα.. Κατά την εξέταση έργων που δύνανται να επηρεάσουν Ποτάμια Υδάτινα Σώματα ανάλογα με τη φύση των προβλεπόμενων εργασιών μπορεί να λαμβάνεται οποιοδήποτε από τα κατωτέρω κριτήρια θεωρείται ότι αντιπροσωπεύσει τις αναμενόμενες επιδράσεις στο υδάτινο σώμα.

Τα παρακάτω κριτήρια εξετάζονται σωρευτικά με υφιστάμενες δραστηριότητες ή έργα.

Α/Α	Κριτήριο / Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
1	<p>Όγκος απόληψης ως % της μέσης ετήσιας απορροής</p> <p>Πηλίο (x100) του όγκου απόληψης από τον ταμιευτήρα του φράγματος προς την μέση ετήσια απορροή (σε μονάδες όγκου) του υδατορεύματος στη θέση του φράγματος.</p> <p>Τα στοιχεία αντλούνται από υφιστάμενες μελέτες ή μητρώα έργων</p>	<p>> 30%.</p> <p>Σε περιπτώσεις που επηρεάζονται περιοχές Natura που εξαρτώνται από το νερό >5%</p>	<p>Φράγματα</p> <p>Αναβαθμοί/Δήμματα</p> <p>Ρουφράκτες</p> <p>Έργα Ρύθμισης</p>
2	<p>Επίδραση κατάκλισης</p> <p>(α) Μήκος ποταμού που κατακλύζεται ως % του συνολικού μήκους του</p> <p>Πηλίο (x100) του μήκους κατάληψης του κύριου κλάδου του υδατορεύματος από τον ταμιευτήρα (μετρούμενο από το φράγμα μέχρι το απώτατο άκρο του ταμιευτήρα στην Α.Σ.Υ.) προς το συνολικό μήκος των ΥΣ που απαρτίζουν τον κύριο κλάδο του υδατορεύματος από τα ανάντη μέχρι του σημείου του φράγματος.</p>	<p>> 4% (επί του ΥΣ)</p>	<p>Φράγματα</p> <p>Υδροηλεκτρικά Έργα</p>

Α/Α	Κριτήριο / Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
	<p>(β) Λόγος μήκους του ποταμού που κατακλύζεται (σε m) προς το πλάτος ενεργούς κοίτης ποταμού (σε m)</p> <p>Υπολογισμός από χάρτες, Γ.Σ.Π. ή δορυφορικές εικόνες.</p>	<p>> 75</p> <p>Εφόσον επηρεάζονται περιοχές natura με είδη ή οικοτόπους που εξαρτώνται από το νερό το έργο εξετάζεται κατά περίπτωση</p>	
3	<p>Σωρευτική τροποποίηση σε λιμναίου τύπου σώματα: % της συνολικής υψομετρικής διαφοράς που έχει αξιοποιηθεί με φράγματα</p> <p>Πηλίο (x100) της [υψομετρικής διαφοράς μεταξύ της κοίτης του ποταμού στον πόδα του πλέον κατάντη φράγματος και της Α.Σ.Υ. του πλέον ανάντη ταμειυτήρα της αλληλουχίας έργων] με την [υψομετρική διαφορά μεταξύ της αρχής του πλέον ανάντη ΥΣ και του πέρατος του πλέον κατάντη ΥΣ (στο πέρας της αλληλουχίας) που συναποτελούν τον κύριο κλάδο του ποταμού.</p> <p>Υπολογισμός μέσω Γ.Σ.Π. ή χαρτών</p>	<p>≥ 15%</p> <p>Εφόσον επηρεάζονται περιοχές natura με είδη ή οικοτόπους που εξαρτώνται από το νερό το έργο εξετάζεται κατά περίπτωση</p>	<p>Φράγματα Υδροηλεκτρικά Έργα</p>
4	<p>Ύψος κατασκευής από την φυσική κοίτη (ως εμπόδιο στην μετακίνηση των ιχθύων)</p> <p>Για τις κατασκευές που ούτως ή άλλως συνιστούν σημαντικά</p>	<p>Ύψος κατασκευής > 2 m ή υψομετρική διαφορά μεταξύ της κατάντη και</p>	<p>Αναβαθμοί/Δήμματα Ρουφράκτες</p>

Α/Α	Κριτήριο / Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
	<p>εμπόδια είναι το ύψος της εγκάρσιας κατασκευής από την τελικά διαμορφωμένη κοίτη στον πόδα της.</p> <p>Σημειώνεται ότι η κρίσιμη παράμετρος δεν είναι τόσο το ύψος της κατασκευής καθ' εαυτής, αλλά η υψομετρική διαφορά μεταξύ της κατάντη και της ανάντη της κατασκευής επιφάνειας του νερού (και μάλιστα για την επικρατούσα παροχή την περίοδο της μετανάστευσης των ιχθύων). Η τελευταία εξαρτάται από τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά της κατασκευής και τα υδραυλικά χαρακτηριστικά της ροής και επομένως δεν είναι εύκολα γνωστή.</p> <p>Εκτιμάται από επιτόπια παρατήρηση, ερμηνεία φωτογραφιών ή πληροφορίες πεδίου.</p> <p>Το κριτήριο αυτό εξετάζεται για έργα τα οποία κατασκευάζονται σε ΥΣ όπου με βάση το Σχέδιο Διαχείρισης έχουν εντοπιστεί η παρουσία ψαριών.</p>	<p>της ανάντη της κατασκευής επιφάνειας του νερού (για την επικρατούσα παροχή την περίοδο της μετανάστευσης των ιχθύων) > 0,5 m</p>	<p>Έργα Ρύθμισης</p>
5	<p>Μήκος εκτροπής της ροής (μήκος κοίτης όπου διατηρείται μόνον η περιβαλλοντική παροχή)</p> <p>Πηλίο (x 100) του μήκους του ΥΣ που επηρεάζεται με το μήκος του υδατορεύματος μεταξύ της υδροληψίας και του σημείου επιστροφής των υδάτων.</p> <p>Εκτίμηση από χάρτη ή δορυφορικές εικόνες.</p>	<p>> 20%</p>	<p>Αναβαθμοί/Δήμματα Ρουφράκτες Έργα Ρύθμισης</p>
6	<p>Πυκνότητα εγκάρσιων έργων (αριθ. έργων/km)</p>	<p>≥ 5</p>	<p>Αναβαθμοί/Δήμματα</p>

Α/Α	Κριτήριο / Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
	Αριθμός των λαμβανομένων υπόψη εγκάρσιων έργων προς το μήκος του ΥΣ που τα περιέχει		Ρουφράκτες Έργα Ρύθμισης
7	<p>Μήκος ποταμού που έχει υποστεί διευθέτηση (με ανοιχτή κοίτη) ως % του συνολικού μήκους του</p> <p>Πηλίο (x100) του μήκους των θεωρούμενων διευθετήσεων, ευθυγραμμίσεων, έργων σταθεροποίησης πρανών, τροποποίησης κοίτης κλπ. προς το συνολικό μήκος του ή των ΥΣ που απαρτίζουν το υδατόρευμα.</p> <p>Εκτίμηση από χάρτη ή δορυφορικές εικόνες.</p>	<p>> 20%</p> <p>Σε περιπτώσεις που επηρεάζονται περιοχές natura > 5%</p> <p>Σε περιπτώσεις επίδρασης ενδαιτημάτων ειδών προτεραιότητας που εξαρτώνται από το νερό το σύνολο των έργων.</p>	Διαχείριση ποταμών
8	<p>Μήκος ποταμού με απώλεια επαφής με το πλημμυρικό πεδίο ως % του συνολικού μήκους του</p> <p>Πηλίο (x100) του μήκους των εξεταζόμενων αντιπλημμυρικών αναχωμάτων ή του μήκους ποταμού που έχει τροποποιηθεί σε αγωγό προς το συνολικό μήκος του ή των ΥΣ που απαρτίζουν το υδατόρευμα.</p> <p>Εκτίμηση από χάρτη ή δορυφορικές εικόνες.</p>	<p>> 20%</p> <p>Σε περιπτώσεις που επηρεάζονται περιοχές natura > 5%</p> <p>Σε περιπτώσεις επίδρασης ενδαιτημάτων ειδών προτεραιότητας που εξαρτώνται από το νερό το σύνολο των έργων.</p>	Διαχείριση ποταμών
9	<p>Μεταβολές από διαμήκη έργα (οχετοί-κλειστά τμήματα): μήκος έργων ως % του συνολικού μήκους</p> <p>Πηλίο (x100) του μήκους των εξεταζόμενων κλειστών</p>	<p>>20%</p> <p>Σε περιπτώσεις που επηρεάζονται περιοχές natura > 5%</p>	Διαχείριση ποταμών

Α/Α	Κριτήριο / Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
	<p>τμημάτων, οχετών κλπ. προς το συνολικό μήκος του ή των ΥΣ που απαρτίζουν το υδατόρευμα.</p> <p>Εκτίμηση από χάρτη ή δορυφορικές εικόνες</p>		
10	<p>% μεταβολής δεικτών μηνιαίας παροχής σε σχέση με το φυσικό καθεστώς</p> <p>Ποσοστιαία μεταβολή επιλεγμένων δεικτών της μηνιαίας παροχής (ρυθμισμένες παροχές σε σχέση με φυσικοποιημένες παροχές).</p>	<p>Εφαρμόζεται η μέθοδος ΙΗΑ</p> <p>% $\Delta P Q_i$, όπου: $P Q_i$ = υπερετήσιες τιμές των ακόλουθων δεικτών μηνιαίας υδρολογικής μεταβολής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • διάμεσος μηνιαίας παροχής, • μέγιστη μηνιαία παροχή • ελάχιστη μηνιαία παροχή <p>• συντελεστής μεταβλητότητας μην. παροχής για (i)= 1 ... 12 μήνες του υδρ. έτους (Οκτ-Σεπ)</p> <p>>± 40%</p> <p>Για περιοχές natura > 5%</p>	<p>Αλλαγές στο καθεστώς υδατικής δίκαιας</p> <p>Υ/Ε</p>
11	<p>% μεταβολής στάθμης ανάντη σε σχέση με το φυσικό καθεστώς</p> <p>Μέγεθος αύξησης της μέσης στάθμης ποταμού ανάντη έργου ρύθμισης.</p> <p>Εκτίμηση βάσει μελετών έργου ή μετρήσεων και πληροφοριών πεδίου</p>	<p>>0,5 m</p> <p>Σε περιοχές natura ή περιοχές όπου επηρεάζονται μόνιμα ενδιατήματα προστατευόμενων ειδών λαμβάνονται υπόψη τυχόν μέτρα προστασίας που ενσωματώνονται στον σχεδιασμό των έργων</p>	<p>Αλλαγές στο καθεστώς υδατικής δίκαιας</p> <p>Αναβαθμοί/Δήμηματα</p> <p>Ρουφράκτες</p>

Α/Α	Κριτήριο / Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
12	Τύπος ΥΣ (Με βάση την τυπολογία του ΣΔΛΑΠ) Αλλαγή τύπου ΥΣ με βάση τα στοιχεία του εγκεκριμένου ΣΔΛΑΠ	Αλλαγή τύπου του ή των ΥΣ που επηρεάζονται	Σύνολο έργων παρεμβάσεων

Πίνακας 2: Κριτήρια αξιολόγησης έργων/ παρεμβάσεων σε Λιμναία Υδάτινα Σώματα

Παρακάτω παρατίθενται τα κριτήρια που δύνανται να χρησιμοποιούνται για έργα/παρεμβάσεις σε Λιμναία Υδατικά Συστήματα. Κατά την εξέταση έργων που δύνανται να επηρεάσουν Λιμναία Υδάτινα Σώματα ανάλογα με τη φύση των προβλεπόμενων εργασιών μπορεί να λαμβάνεται οποιοδήποτε από τα κατωτέρω κριτήρια θεωρείται ότι αντιπροσωπεύσει τις αναμενόμενες επιδράσεις στο υδάτινο σώμα.

Τα παρακάτω κριτήρια εξετάζονται σωρευτικά με υφιστάμενες δραστηριότητες ή έργα

Α/Α	Κριτήριο/ Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (Βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
1	<p>Όγκος απόληψης ως % της μέσης ετήσιας εισροής από την υδρολογική λεκάνη</p> <p>Πηλίκο (x100) του απολαμβανόμενου όγκου της την μέση ετήσια απορροή (σε μονάδες όγκου) της υδρολογικής λεκάνης που συρρέει στην λίμνη.</p> <p>Εκτίμηση από διαθέσιμες μελέτες και πληροφορίες πεδίου.</p>	<p>>40%.</p> <p>Σε περιπτώσεις που επηρεάζονται περιοχές Natura που εξαρτώνται από το νερό >5%</p>	<p>Απολήψεις</p>
2	<p>Τροποποίηση ακτογραμμής από αναχώματα ή κρηπιδώματα αστικών περιοχών. Ποσοστό % της περιμέτρου που έχει τροποποιηθεί από αναχώματα ή κρηπιδώματα</p> <p>Πηλίκο (x100) του μήκους των θεωρούμενων τροποποιήσεων της το συνολικό μήκος της περιμέτρου της λίμνης.</p>	<p>>20%</p>	<p>Αντιπλημμυρικά Έργα και παρεμβάσεις της όχθες</p>

Α/Α	Κριτήριο/ Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (Βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
	Εκτίμηση από χάρτη, Γ.Σ.Π. ή/και δορυφορικές εικόνες.		
3	<p>Ετήσια διακύμανση στάθμης ως % του μέσου βάθους λίμνης</p> <p>Πηλίκο (x100) του μέσου ετήσιου εύρους διακύμανσης της στάθμης (μέγιστη-ελάχιστη) της το μέσο βάθος της λίμνης.</p> <p>Εκτίμηση βάσει δεδομένων στάθμης ή πληροφοριών πεδίου. Το μέσο ετήσιο εύρος διακύμανσης υπολογίζεται ως ο Μ.Ο. των διακυμάνσεων στάθμης των επιμέρους ετών για την περίοδο ενδιαφέροντος.</p>	>30%	Μεταβολή στάθμης φυσικών λιμνών
4	<p>Μέση ανύψωση ή καταβύθιση στάθμης σε m (διαφοροποίηση για αβαθείς και βαθιές λίμνες)</p> <p>Ανύψωση ή καταβύθιση στάθμης λόγω παρεμβάσεων (έμφραξη εξόδου, μόνιμη ρύθμιση στάθμης ή μόνιμες απολήψεις). Εκτίμηση βάσει δεδομένων στάθμης ή πληροφοριών πεδίου.</p> <p>Για ανύψωση/καταβύθιση στάθμης λόγω έργων υπολογίζεται ως η μέση ανύψωση/καταβύθιση στάθμης λόγω αλλαγής του υψομέτρου εξόδου.</p> <p>Για καταβύθιση στάθμης λόγω απολήψεων υπολογίζεται ως το άλμα της μέσης στάθμης στην χρονοσειρά στάθμης που αποκτά μόνιμα χαρακτηριστικά</p>	Το σύνολο των έργων	Μεταβολή στάθμης φυσικών λιμνών

Α/Α	Κριτήριο/ Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (Βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις (Ενδεικτικά έργα/παρεμβάσεις όπου δύναται να εφαρμοστεί)
5	<p>Γειτνίαση με εντατικές της γης (αρδευόμενες καλλιέργειες, αστικές και ημι-αστικές ζώνες). % περιμέτρου (εντός ζώνης 50 m) με εντατικές της γης (αρδευόμενες καλλιέργειες, αστικές και ημι-αστικές ζώνες)</p> <p>Πηλίκιο (x100) του μήκους της περιμέτρου που βρίσκεται σε επαφή με εντατικές της (εντός ζώνης 50m) της το συνολικό μήκος της περιμέτρου της λίμνης.</p> <p>Εκτίμηση από χάρτη, Γ.Σ.Π. ή/και δορυφορικές εικόνες.</p>	>30%	Χρήσεις Γης

Πίνακας 3: Κριτήρια αξιολόγησης έργων/ παρεμβάσεων σε Παράκτια Υδάτινα Σώματα

Παρακάτω παρατίθενται τα κριτήρια που δύνανται να χρησιμοποιούνται για έργα/παρεμβάσεις σε Παράκτια Υδατικά Συστήματα. Κατά την εξέταση έργων που δύνανται να επηρεάσουν Παράκτια Υδάτινα Σώματα ανάλογα με τη φύση των προβλεπόμενων εργασιών μπορεί να λαμβάνεται οποιοδήποτε από τα κατωτέρω κριτήρια θεωρείται ότι αντιπροσωπεύσει της αναμενόμενες επιδράσεις στο υδάτινο σώμα.

Τα παρακάτω κριτήρια εξετάζονται σωρευτικά με υφιστάμενες δραστηριότητες ή έργα

Α/Α	Κριτήριο/ Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις
1	<p>Παράλληλα έργα: Μήκος ακτογραμμής επί της οποίας ή στο μέτωπο της οποίας γίνονται οι παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδατικού σώματος</p> <p>Πηλίκο (x100) του μήκους της ακτογραμμής επί της οποίας γίνονται οι παρεμβάσεις ως προς το συνολικό μήκος της ακτογραμμής του παράκτιου ΥΣ</p>	>30%	Σύνολο έργων
2	<p>Κάθετα έργα: Έκταση έργων ως ποσοστό % επί της συνολικής έκτασης του παράκτιου υδατικού σώματος</p> <p>Πηλίκο (x100) του εμβαδού της επηρεαζόμενης έκτασης από τα έργα ως προς το συνολικό εμβαδόν του παράκτιου ΥΣ</p>	>30%	
3	<p>Έκταση τύπων οικοτόπων προτεραιότητας οδηγίας οικοτόπων</p> <p>Πηλίκο (x100) της έκτασης τύπων οικοτόπων προτεραιότητας</p>	>5%	

Α/Α	Κριτήριο/ Τρόπος Εκτίμησης	Οριακή τιμή (βάσει της οποίας η υδρομορφολογική αλλοίωση θεωρείται σημαντική και εξετάζεται η επίδρασή της στα ΒΠΣ)	Παρατηρήσεις
	(π.χ.ποσειδωνίες) που καλύπτει το έργο ως προς το συνολικό εμβαδόν της έκτασης των τύπων προτεραιότητας του υδατικού σώματος. Ανεξάρτητες παρεμβάσεις στο ίδιο ΥΣ (π.χ. πολλαπλοί λιμένες, μαρίνες, αλιευτικά καταφύγια) αντιμετωπίζονται σωρευτικά		
4	Έκταση έργων ως ποσοστό % επί της συνολικής έκτασης του παράκτιου υδατικού σώματος Πηλίκο (x100) του εμβαδού της επηρεαζόμενης έκτασης από τα έργα ως προς το συνολικό εμβαδόν του παράκτιου ΥΣ	>30%	
5	Ποσοστό % της μεσο- και υπο-παράλιας (intertidal-subtidal) ζώνης που καλύπτεται από την παρέμβαση Πηλίκο (x100) του συνολικού εμβαδού που καλύπτει το έργο στην Μεσο και Υπο-παράλια ζώνη ως προς το σύνολο της Μεσο-Υποπαράλιας ζώνης του υδατικού σώματος. Ανεξάρτητες παρεμβάσεις στο ίδιο ΥΣ (π.χ. πολλαπλές ανακτήσεις εδαφών) αντιμετωπίζονται σωρευτικά	>30%	
6	Μήκος ακτογραμμής στην οποία γίνονται οι παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδάτινου σώματος Πηλίκο (x100) του εμβαδού της επηρεαζόμενης έκτασης από τα έργα ως προς το συνολικό εμβαδόν του παράκτιου ΥΣ	>30%	

2. Αξιολόγηση έργων σύμφωνα με το σημείο (γ) του διαγράμματος ροής Προκαταρκτικού Ελέγχου

Εφόσον για το εξεταζόμενο έργο ή για την παρέμβαση η τιμή ενός τουλάχιστον κριτηρίου αξιολόγησης εμφανίζει τιμές μεγαλύτερες ή ίσες με τις αναφερόμενες στους παραπάνω πίνακες τότε εξετάζεται η επίδραση του έργου σε επιμέρους ΒΠΣ.

Διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:

Περίπτωση/Παράδειγμα 1 Υποβάθμιση της συνολικής κατάστασης του ΥΣ- Τότε το έργο ελέγχεται στο πλαίσιο του 4.7.

Example 1 – Deterioration of overall status									
Starting point: Overall ecological status determined by quality element in worst condition (in this case moderate).									
Effect due to modification: Overall status may deteriorate due to deterioration of individual quality elements (in this example benthic invertebrate and fish fauna as an effect of deterioration of morphology), therefore triggering an Article 4(7) Test. The example includes in this case a change in overall status of the water body from moderate to poor.									
Quality elements	Biological quality elements			Hydromorphological quality elements supporting the biological elements			Chem. and phys. chem. quality elements supporting the biological elements		Overall ecological status
	Aquatic flora	Benthic invertebrate fauna	Fish fauna	Hydrology	Morphology	Continuity	General conditions	River basin specific pollutants	
Starting point	2	2	3	worse than 2**	2*	worse than 2**	2*	2	3
Effect due to modification	2	3	4	worse than 2**	worse than 2**	worse than 2**	2*	2	4

1: High; 2: Good; 3: Moderate; 4: Poor; 5: Bad

* Conditions consistent with the achievement of the values specified for good status of the biological quality elements

** Conditions not consistent with the achievement of the values specified for good status of the biological quality elements

Περίπτωση/Παράδειγμα 2 Η Συνολική κατάσταση του ΥΣ διατηρείται αλλά υποβαθμίζεται η κατάσταση ενός ΒΠΣ. Τότε το έργο ελέγχεται στο πλαίσιο του 4.7

Example 2 – Overall status remains but deterioration of a biological quality element									
Starting point: Overall ecological status determined by quality element in worst condition (in this case good).									
Effect due to modification: Overall ecological status maintained as good but one biological quality element may deteriorate, in this example fish fauna due to deterioration of the quality elements hydrology and continuity, therefore triggering an Article 4(7) Test.									
Quality elements	Biological quality elements			Hydromorphological quality elements supporting the biological elements			Chem. and phys. chem. quality elements supporting the biological elements		Overall ecological status
	Aquatic flora	Benthic invertebrate fauna	Fish fauna	Hydrology	Morphology	Continuity	General conditions	River basin specific pollutants	
Starting point	2	1	1	1	1	1	2*	1	2
Effect due to modification	2	1	2	2*	1	2*	2*	1	2

1: High; 2: Good; 3: Moderate; 4: Poor; 5: Bad

* Conditions consistent with the achievement of the values specified for good status of the biological quality elements

Περίπτωση/Παράδειγμα 3 Η συνολική κατάσταση του ΥΣ υποβαθμίζεται από υψηλή σε καλή.-
Τότε το έργο ελέγχεται στο πλαίσιο του 4.7

Example 3 – Deterioration from high status to good status									
Starting point: Overall ecological status high since all quality elements in high status class.									
Effect due to modification: Individual quality elements may deteriorate (in this example benthic invertebrate fauna, fish fauna and morphology) and hence overall status may deteriorate from high to good, therefore triggering an Article 4(7) Test.									
Quality elements	Biological quality elements			Hydromorphological quality elements supporting the biological elements			Chem. and phys. chem. quality elements supporting the biological elements		Overall ecological status
	Aquatic flora	Benthic invertebrate fauna	Fish fauna	Hydrology	Morphology	Continuity	General conditions	River basin specific pollutants	
Starting point	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Effect due to modification	1	2	2	1	2*	1	1	1	2

1: High; 2: Good; 3: Moderate; 4: Poor; 5: Bad

* Conditions consistent with the achievement of the values specified for good status of the biological quality elements

Περίπτωση/Παράδειγμα 4 Υποβάθμιση της κατάστασης ενός ΒΠΣ που είναι ήδη στην κατώτερη τάξη κατάταξης. Τότε το έργο ελέγχεται στο πλαίσιο του 4.7

Example 4 – Deterioration of quality element which is already in the lowest class									
Starting point: Overall ecological status bad since one quality element in bad status class (fish fauna).									
Effect due to modification: The quality element which is already in the lowest class (bad) is further deteriorating (in this example e.g. further loss of composition or abundance of fish fauna due to morphological changes), therefore triggering an Article 4(7) test. Note that any further deterioration of a quality element which is already in the lowest class is considered as deterioration and drives the water body further away from achieving the WFD objectives.									
Quality elements	Biological quality elements			Hydromorphological quality elements supporting the biological elements			Chem. and phys. chem. quality elements supporting the biological elements		Overall ecological status
	Aquatic flora	Benthic invertebrate fauna	Fish fauna	Hydrology	Morphology	Continuity	General conditions	River basin specific pollutants	
Starting point	2	3	5	worse than 2**	2*	worse than 2**	worse than 2**	worse than 2**	5
Effect due to modification	2	3	5↓	worse than 2**	worse than 2**	worse than 2**	worse than 2**	worse than 2**	5

1: High; 2: Good; 3: Moderate; 4: Poor; 5: Bad

* Conditions consistent with the achievement of the values specified for good status of the biological quality elements

** Conditions not consistent with the achievement of the values specified for good status of the biological quality elements

Περίπτωση/Παράδειγμα 5 για ΣΥΥ Υποβάθμιση συνολικής κατάστασης ΣΥΥ Τότε το έργο ελέγχεται στο πλαίσιο του 4.7

Example 5					
Starting point: Overall groundwater quantitative status is classified as "good" since each criterion meets the conditions for "good".					
Effect due to modification: Due to the modification one criterion is expected to deteriorate from "good" to "poor" (in this example due to the damage of a groundwater dependent terrestrial ecosystem), as well as the overall quantitative status, therefore triggering an Article 4(7) test.					
	Criteria				Overall quantitative groundwater status
	1) Available groundwater resource is not exceeded by the long term annual average rate of abstraction	2) No significant diminution of surface water chemistry and/or ecology resulting from anthropogenic water level alteration or change in flow conditions that would lead to failure of relevant Article 4 objectives for any associated surface water bodies	3) No significant damage to groundwater dependent terrestrial ecosystems resulting from an anthropogenic water level alteration;	4) No saline or other intrusions resulting from anthropogenically induced sustained changes in flow direction.	
Starting point	G	G	G	G	G
Effect due to modification	G	G	P	G	P

G: Good; P: Poor.

Περίπτωση/Παράδειγμα 6 για ΣΥΥ Το ΣΥΥ είναι σε κακή κατάσταση αλλά επέρχεται περαιτέρω υποβάθμιση βάσει ενός κριτηρίου. Τότε το έργο ελέγχεται στο πλαίσιο του 4.7

Example 6					
Starting point: Overall groundwater quantitative status is classified as "poor" since one criterion does not meet the conditions for "good" (in this example due to saline intrusions).					
Effect due to modification: Further alteration to the groundwater level would lead to further deterioration (in this example a terrestrial ecosystem would be damaged) and "failure to achieve good groundwater status", therefore triggering an Article 4(7) test.					
	Criteria				Overall quantitative groundwater status
	1) Available groundwater resource is not exceeded by the long term annual average rate of abstraction	2) No significant diminution of surface water chemistry and/or ecology resulting from anthropogenic water level alteration or change in flow conditions that would lead to failure of relevant Article 4 objectives for any associated surface water bodies	3) No significant damage to groundwater dependent terrestrial ecosystems resulting from an anthropogenic water level alteration;	4) No saline or other intrusions resulting from anthropogenically induced sustained changes in flow direction.	
Starting point	G	G	G	P	P
Effect due to modification	G	G	P	P	P

G: Good; P: Poor.

Περίπτωση/Παράδειγμα 7 για ΣΥΥ Περαιτέρω υποβάθμιση βάσει ενός κριτηρίου που καθόρισε την κακή κατάσταση του ΣΥΥ Τότε το έργο ελέγχεται στο πλαίσιο του 4.7.

Example 7					
<p>Starting point: Overall groundwater quantitative status is classified as "poor" since one criterion does not meet the conditions for "good" (in this example due to the damage of a groundwater dependent terrestrial ecosystem).</p> <p>Effect due to modification: Due to the modification the same criterion which is already failing is further deteriorated (e.g. further damages on the same or additional damage of another terrestrial ecosystem) leading to "failure to achieve good groundwater status" and therefore triggering an Article 4(7) test.</p>					
	Criteria				Overall quantitative groundwater status
	1) Available groundwater resource is not exceeded by the long term annual average rate of abstraction	2) No significant diminution of surface water chemistry and/or ecology resulting from anthropogenic water level alteration or change in flow conditions that would lead to failure of relevant Article 4 objectives for any associated surface water bodies	3) No significant damage to groundwater dependent terrestrial ecosystems resulting from an anthropogenic water level alteration;	4) No saline or other intrusions resulting from anthropogenically induced sustained changes in flow direction.	
Starting point	G	G	P	G	P
Effect due to modification	G	G	P,	G	P

G: Good; P: Poor;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ

Τα αναφερόμενα στο παρόν δεν είναι δεσμευτικά. Ο φορέας υλοποίησης του Έργου θα πρέπει να αξιολογήσει και να διαμορφώσει κατάλληλες παρεμβάσεις οι οποίες είναι τεχνικά εφικτές, δεν προκαλούν δυσανάλογο κόστος και είναι συμβατές με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του προγραμματιζόμενου έργου και να τις παρουσιάσει δίνοντας και την κατάλληλη τεκμηρίωση

Τα μέτρα μετριασμού που δύνανται να εξετάζονται κατά το σχεδιασμό των προγραμματιζόμενων μπορεί να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Τα μέτρα που έχουν διατυπωθεί στο ΣΔΛΑΠ ως μέτρα μετριασμού υδρομορφολογικών πιέσεων και τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν κατ'αναλογία
- Τα μέτρα που αναφέρονται στην έκθεση «Working Group ECOSTAT report on common understanding of using mitigation measures for reaching Good Ecological Potential for heavily modified water bodies - Part 1: Impacted by water storage» <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC103830>
- Τα μέτρα που αναφέρονται στην έκθεση «Working Group ECOSTAT report on common understanding of using mitigation measures for reaching Good Ecological Potential for heavily modified water bodies - Part 2: Impacted by flood protection structures» <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC110957>
- Τα μέτρα που αναφέρονται στην έκθεση «Working Group ECOSTAT report on common understanding of using mitigation measures for reaching Good Ecological Potential for heavily modified water bodies - Part 3: Impacted by drainage schemes» <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC110959>

Παρακάτω παρατίθενται ο κατάλογος βασικών μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων στο υδάτινο περιβάλλον (κυρίως για ποτάμια ΥΣ) όπως έχει διατυπωθεί στο ΣΔΛΑΠ.

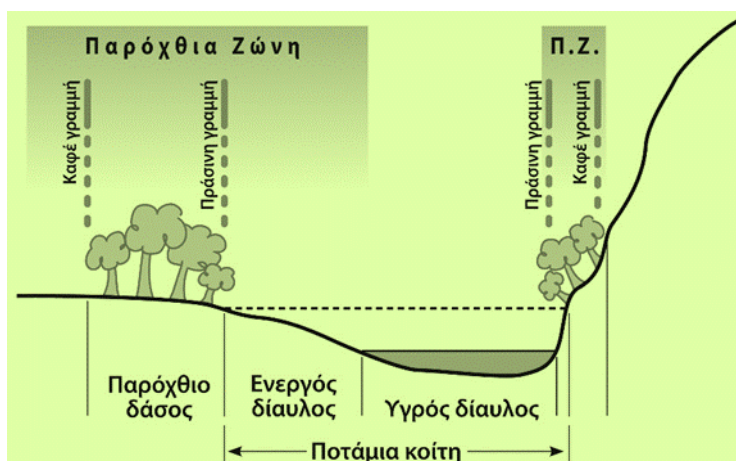
Κωδικός Μέτρου	1
Τίτλος	Απομάκρυνση/αποφυγή δημιουργίας οριζόντιων εμποδίων
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Στόχος είναι η διατήρηση της συνεκτικότητας του ποτάμιου διαδρόμου (river connectivity). Σε πολλούς ποταμούς της Κύπρου η ποτάμια συνέχεια διακόπτεται από έργα ανάσχεσης (αναβαθμίδες), διαβάσεις οδοποιίας, σταθμούς υδρομέτρησης, και έργα εκτροπής και αποθήκευσης υδάτων (φράγματα, δάμματα).
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
Η βιωτή (biota) των υδάτων θα πρέπει να κινείται ελεύθερα κατά μήκος του ποτάμιου διαδρόμου (ποτάμια συνεκτικότητα) και να υπάρχει όσο το δυνατό καλύτερη «ελευθερο-επικοινωνία» μεταξύ τεχνητών εμποδίων.	

Η αποκατάσταση πρέπει να στοχεύει τη βιοκοινότητα όχι μόνο συγκεκριμένα είδη. Σημαντικό θέμα είναι η διευκόλυνση της μετακίνησης των ψαριών και στην συγκεκριμένη περίπτωση οι πληθυσμοί χελιών, εγκλιματισμένοι πληθυσμοί καφετιάς πέστροφας και ειδών θαλασσινής προέλευσης (κεφαλόπουλα και άλλα ιθαγενή είδη στις εκβολές ποταμών-παράκτιων υγροτόπων).

Η αφαίρεση εμποδίων που διακόπτουν την συνεκτικότητα πρέπει να γίνεται με ολοκληρωμένο σχεδιασμό στο σύνολο της λεκάνης απορροής. Προτεραιότητες πρέπει να δίνονται εκεί που τα εμπόδια δεν έχουν πλέον χρήση.

Σε ορισμένους μεσογειακούς ποταμούς διαλείπουσας ροής τα μικρά εμπόδια που δημιουργούνται από χαμηλές αναβαθμίδες ή παλαιά δήματα μπορεί να έχουν ειδικό ενδιαφέρον ως καταφύγια συγκράτησης υγρών σημείων κατά περιόδους ανομβρίας/ξηρασίας. Συνεπώς μπορεί να μην πρέπει να απομακρυνθούν και απλά να διευκολυνθεί το πέρασμα ψαριών με «ιχθυοδιάδρομο» (βλ. παρακάτω).

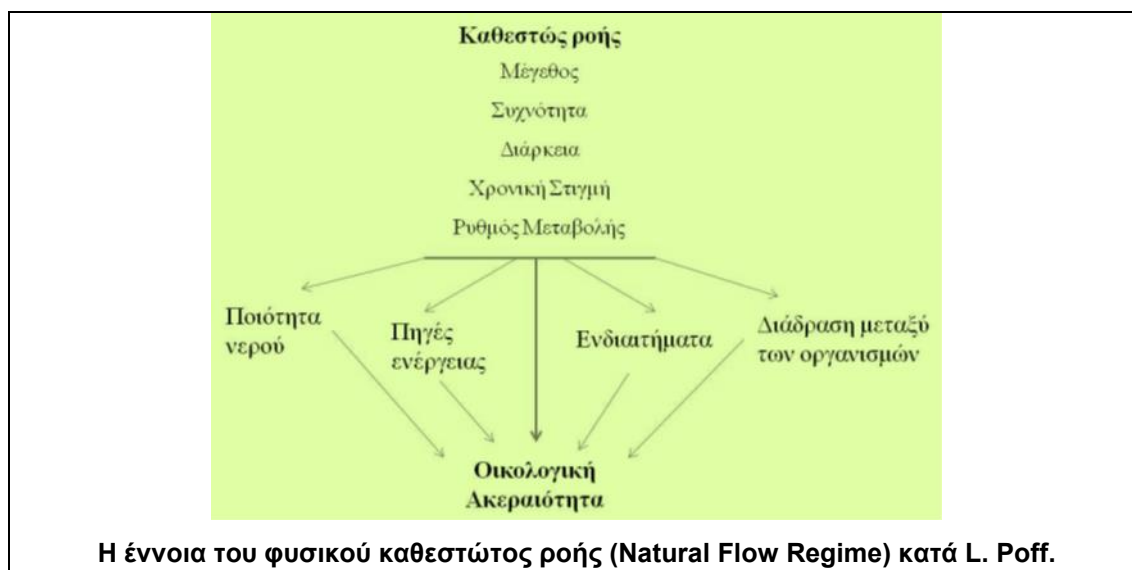
Κωδικός Μέτρου	2
Τίτλος	Καθαρισμός /επαναδιευθέτηση ενεργούς κοίτης
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Η ποτάμια κοίτη αλλάζει μορφή όταν δυσλειτουργούν οι διεργασίες κίνησης-μεταφοράς υδάτων και ιζημάτων. Με την διακοπή των φυσικών πλημμυρικών παροχών και την εισβολή χερσαίας και ιμη-χερσαίας βλάστησης μέσα στην κοίτη (χερσοποίηση ποτάμιου διαδρόμου) η ποτάμιας κοίτη, και ειδικά ο ενεργός διάυλος, συνήθως στενεύουν.
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
<p>Η χερσοποίηση της κοίτης αλλάζει την κλίση και την μορφή του ενεργού διαύλου και της όχθης. Αυτό συχνά συνοδεύεται ή ενισχύεται από επιχωματώσεις και στένωμα της κοίτης από παρακείμενες ανθρωπογενείς παρεμβάσεις (γεωργία, οδοποιία).</p> <p>Είναι πολύ σημαντικό σε κάθε παρέμβαση που σχεδιάζεται να γνωρίζουμε πολύ καλά τις φυσικές συνθήκες διάπλασης της ποτάμιας κοίτης και παρόχθιας ζώνης (υδρομορφολογικές συνθήκες αναφοράς). Η διάπλαση και το πρότυπο αλλάζει με την οριζόντια κλίση από την κοίτη προς την παρόχθια ζώνη. Η διατήρηση της ήπιας κλίσης ενεργού διαύλου και η πλατιά παρόχθια ζώνη (με παρόχθιο δάσος ή βλάστηση θαμνών) αποτελεί την φυσική κατάσταση για τα περισσότερα μεσογειακά ποτάμια οικοσυστήματα σε πεδινές και παράκτιες περιοχές (βλ. Σχήμα).</p>	

Σχηματική τομή ποταμού που δείχνει τη σχέση ποτάμιας κοίτης με την παρόχθια ζώνη. Σημείο έναρξης της δεικνύουσας βλάστησης αποτελεί το ανώτερο τοπογραφικό όριο της ενεργού κοίτης (Πράσινη γραμμή) το τέλος της ημι-χερσαίας παρόχθιας ζώνης και το σύνορο της με την χερσαία βλάστηση αναφέρεται εδώ Καφέ γραμμή.

Κωδικός Μέτρου	3
Τίτλος	Δενδροφύτευση με ιθαγενή είδη
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Φυσικές διαπλάσεις υγρόφιλων δέντρων και θάμνων αποτελούν τον κυρίαρχο φυσικό χαρακτήρα της παρόχθιας ζώνης σε μεσογειακούς ποταμούς. Η ανθρωπογενής αλλοίωση και εντατική χρήση των παρόχθιων ζωνών έχει συχνά εξαφανίσει τις φυσικές δασικές φυτοκοινότητες. Η επαναφορά/ αποκατάσταση τους πρέπει να γίνεται με επιστημονική καθοδήγηση με στόχο την ανάκτηση ιθαγενών διαπλάσεων που αντικατοπτρίζουν τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς.
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
<p>Η δενδροφύτευση περιλαμβάνει φυτεύσεις ιθαγενών θάμνων και δέντρων σε αναλογίες πληθυσμών που αντικατοπτρίζουν τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς. Ποτέ δεν φυτεύονται ξενικά είδη.</p> <p>Η δενδροφύτευση συνήθως ακολουθεί έργα καθαρισμού καθώς και απομάκρυνση ξενικών φυτικών ειδών.</p> <p>Η δενδροφύτευση πρέπει να συγκλίνει με τους στόχους διατήρησης της βιοποικιλότητας (ανάκαμψη φυσικών τύπων οικοτόπων κ.ο.κ.).</p> <p>Είναι πιο σημαντικό να αποκαταστώνται οι διεργασίες του ποταμού παρά η τυπικές μορφές του ποταμού. Η αναβάθμιση των φυτοκοινωνιών πρέπει να συνάδει με την δυναμική λειτουργία του ποταμού.</p>	

Κωδικός Μέτρου	4
Τίτλος	<p>Παροχές και καθεστώς ροής ποταμού</p> <p>4α. Απελευθέρωση περιβαλλοντικής παροχής σε επιλεγμένα φράγματα για τη βελτίωση των υδρολογικών χαρακτηριστικών επιλεγμένων ΙΤΥΣ που υποστηρίζουν σημαντικά οικολογικά στοιχεία</p> <p>4β. Απελευθέρωση περιβαλλοντικής παροχής κατάντη φραγμάτων στοχευμένη σε επιλεγμένες θέσεις με ιδιαίτερα σημαντικά οικολογικά χαρακτηριστικά (π.χ. για την λειτουργία «υγρών καταφυγίων»).</p> <p>4γ. Απελευθέρωση ελεγχόμενων πλημμυρικών παροχών σε επιλεγμένα φράγματα με στόχο την πλημμυρική κατάκλυση σε θέσεις με ιδιαίτερα σημαντικά οικολογικά χαρακτηριστικά για την προσομοίωση πλημμυρικών λειτουργιών μέσω της μεταφοράς υδάτων-ιζημάτων στον ποτάμιο διάδρομο.</p>
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	<p>Η ρύθμιση ελάχιστης παροχής (σε σχέση πάντα με της τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς ή τους συγκεκριμένους στόχους διατήρησης) είναι προϋπόθεση για την μέτρα αποκατάστασης ειδικά σε μικρούς ποταμούς που υποφέρουν από έντονη ανθρωπογενή απόληψη υδάτων κατά τους θερινούς μήνες.</p>
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
<p>Το καθεστώς οικολογικών παροχών ή η διατήρηση ελάχιστης παροχής μέσα στο σύνολο της ποτάμιας συνέχειας (river continuum) απαιτεί έρευνα του φυσικού καθεστώτος ροής (βλ. Σχήμα που ακολουθεί) της ετερογένειας φυσικών ροών από έτος σε έτος και ανά εποχή καθώς και την σχέση ροών με την συνεκτικότητα (connectivity) κατά μήκους του ποταμού καθώς και οριζόντια σε πλημμυρικές πεδιάδες (πεδινές παρόχθιες ζώνες).</p> <p>Οι ελάχιστες παροχές πρέπει να μην στοχεύουν μόνο συγκεκριμένα είδη, αλλά να σχετίζονται με το σύνολο των βιοκοινοτήτων του ποτάμιου διαδρόμου.</p> <p>Είναι σημαντικό να προβλέπονται και ρυθμίσεις παροχών ακόμη και κατά περιόδους έντονης και παρατεταμένης ξηρασίας. Τότε είναι που οι βιοκοινότητες απαιτούν σημεία-καταφύγια εντός του ποτάμιου διαδρόμου.</p> <p>Οι ελάχιστες παροχές πρέπει να ρυθμίζονται με ευελιξία βάσει της έννοιας της προσαρμοζόμενης διαχείρισης και να υπάρξει πρόβλεψη για τις επιπτώσεις ακραίων καιρικών φαινομένων.</p> <p>Οι επιδράσεις οικολογικών παροχών πρέπει να μελετώνται από επιστημονική παρακολούθηση.</p>	

Κωδικός Μέτρου	5
Τίτλος	Περιορισμός απολήψεων
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Οι απολήψεις νερού από την γεωργία είναι ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα για την αποκατάσταση, ειδικά σε περιόδους ανομβρίας ή κατά παρατεταμένες ξηρασίες.
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
Είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο έλεγχος απολήψεων για να ολοκληρωθεί το έργο και η λειτουργία αποκατάστασης ποτάμιων διεργασιών.	

Κωδικός Μέτρου	6
Τίτλος	Απομάκρυνση ξενικών/εισβαλλόντων φυτικών ειδών
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Μεγάλο πρόβλημα αποτελούν τα ξενικά εισβλητικά είδη σε μεσογειακούς ποταμούς. Στην Κύπρο υπάρχουν πολλά εισβάλλοντα (<i>Arundodonax</i> , <i>Acaciaspp.</i> κ.α.) που επεκτάθηκαν μετά την ανθρωπογενή αποδάσωση των παρόχθιων ζωνών.
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
<p>Η απομάκρυνση ξενικών ειδών φυτών (κυρίως δέντρων και θάμνων) από την όχθη και την κοίτη μπορεί να είναι σημαντικό μέτρο για να αναπτυχθεί μια φυσική παρόχθια ζώνη (με ιθαγενή είδη) όταν προγραμματίζονται ταυτόχρονα αλλαγές στην υδρομορφολογία καθώς και φυτεύσεις ιθαγενών ειδών.</p> <p>Απαιτείται πολύ μεγάλη προσοχή να μη ζημιωθεί η βιοποικιλότητα (ιθαγενή είδη πανίδας και χλωρίδας) κατά τα έργα απομάκρυνσης ξενικών ειδών. Ο σχεδιασμός κάθε επι μέρους έργου θα πρέπει να γίνει από σχετικούς επιστήμονες και να υπάρχει επιτήρηση κατά την εφαρμογή.</p>	

Κωδικός Μέτρου	7
Τίτλος	Οικολογική αποκατάσταση όχθης / πρηνών
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Ένα από τα πιο σοβαρά ανθρωπογενή έργα αλλοίωσης της υδρομορφολογίας ποταμών αφορά στην αλλοίωση και το στένωμα της κοίτης και όχθης και της παρόχθιας ζώνης (έργα ευθυγράμμισης, αντίπλημμυρικής ενίσχυσης, αναχώματα, οδοποιία κ.α.). Η ρίψη μπαζών ή άλλων υλικών στην όχθη ήταν παλιότερα συχνή και πρόχειρη προσπάθεια προστασία ή επέκτασης γεωργικών εκτάσεων.
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
<p>Τα μέτρα αποκατάστασης της όχθης και παρόχθιας ζώνης πρέπει να συνεκτιμώνται με μέτρα διαχείρισης ποτάμιων διεργασιών. Η φυσική μορφολογία του ποταμού, η ποτάμια δύναμη και υδρολογική-υδραυλική συμπεριφορά επηρεάζουν και επηρεάζονται από την παρόχθια ζώνη. Δυσανάλογα μικρές παρεμβάσεις στην όχθη θα έχουν μόνο σημειακή βελτίωση συνθηκών. Η απομάκρυνση «σκληρών» τεχνητών όχθων μπορεί να επιτρέψει την αναδημιουργία του ενεργού διαύλου της κοίτης (πλημμυρικών πεδίων) και της φυσικής λειτουργίας της παρόχθιας ζώνης.</p>	

Κωδικός Μέτρου	8
Τίτλος	Διατήρηση/ δημιουργία υδάτινων καταφυγίων
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Πολύ σημαντικές είναι οι περιοχές όπου ο ποταμός πάντα διατηρεί νερό ή «υγρά σημεία» (περιοχές πηγών ή τοπογραφικά χαμηλές περιοχές της κοίτης όπου υπάρχει επαφή με τον υδροφόρο ορίζοντα). Σε περιόδους ανομβρίας και παρατεταμένης ξηρασίας, η ολική ξήρανση της κοίτης μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες για τη βιωτή (biota) για αυτό το λόγο σε ένα ιδιαίτερα επιβαρυσμένο ποτάμιο διάδρομο είναι σημαντική η στοχευμένη διατήρηση «υδάτινων καταφυγίων».
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
<p>Η έννοια των «υδάτινων καταφυγίων» αποτελεί την οριοθέτηση περιοχών όπου η φυσική κατάσταση (ή επιθυμητή κατάσταση) ορίζει έναν χαρακτήρα διαρκούς παρουσίας επιφανειακού νερού. Αυτά τα τμήματα μπορεί να έχουν μήκος μερικά χιλιόμετρα ή μερικές δεκάδες μέτρα στον ποτάμιο διάδρομο.</p> <p>Οριοθετήσεις υδάτινων καταφυγίων συνήθως γίνονται μόνο σε περιοχές όπου υπήρξε πάντα καθεστώς διαρκούς ροής ή παρουσία τοπογραφικά χαμηλότερων περιοχών ενός ποτάμιου διαδρόμου. Επίσης περιλαμβάνονται εδώ και περιοχές όπου τεχνητός είναι επιθυμητό ως μέτρο μετριασμού των επιπτώσεων ενός έργου (π.χ. φράγματος) να σχεδιαστεί περιοχή που θα διατηρεί νερό ακόμη και σε περιόδους ξηρασίας. Αυτές οι περιοχές αντικαθιστούν τα πλέον</p>	

απρόσιτα για πχ τα χέλια υδάτινα καταφύγια ανάντη του φράγματος. Ευκαιρίες για το τελευταίο υπάρχουν σε φράγματα στην Κύπρο.

Η πρόβλεψη για «υδάτινα καταφύγια» κατά την περίοδο ανομβρίας ή σε καταστάσεις παρατεταμένων ξηρασιών είναι σημαντικό μέτρο προστασίας της βιοποικιλότητας και της διατήρησης των στοιχείων βιολογικής ποιότητας στο ΥΣ. Αυτό συνδυάζεται με στοχευμένες παροχές υδάτων προς τα σημεία αυτά από ανάντη φράγματα στα πλαίσια λειτουργίας των οικολογικών παροχών τους.

Κωδικός Μέτρου	9
Τίτλος	Τοπικές παρεμβάσεις στην κοίτη (πχ τοπικές εργασίες απομάκρυνσης φερτών) για την βελτίωση υδρομορφολογικών χαρακτηριστικών που υποστηρίζουν σημαντικά βιολογικά στοιχεία
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Η κατάργηση των φυσικών πλημμυρικών παροχών των ποταμών λόγω του μεγάλου αριθμού φραγμάτων έχει υποβαθμίσει την φυσική διεργασία μεταφοράς και απόθεσης ιζημάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις η ποτάμια κοίτη σε πεδινά ποτάμια ή εκβολές έχει επιχωματωθεί από φερτά ιζήματα.
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
Οι παρεμβάσεις αυτές στοχεύουν στην τοπική μεταφορά ιζημάτων που άλλοτε θα είχαν εκτοπισθεί από πλημμυρικές παροχές.	

Κωδικός Μέτρου	10
Τίτλος	Ιχθυοδιάδρομος μικρών εγκάρσιων αναβαθμών
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Στις πλείστες περιπτώσεις τα έργα αυτά αναφέρονται σε ιχθυοδιαδρόμους για το χέλι την καφετιά πέστροφα και όχι σε έργα μεγάλης κλίμακας για άλλα είδη ψαριών. Τα νεαρά ιχθύδια χελιών που έχουν μια ανοδική πορεία (από χειμώνα έως άνοιξη) μπορούν να αναρριχηθούν σε ορισμένα τεχνητά υποστρώματα ή βραχοκατασκευές ή να χρησιμοποιήσουν παρακαμπτήριους διαύλους. Οι ιχθυοδιάδρομοι/ διαύλοι ή τεχνητά υποστρώματα αναρρίχησης για χέλια είναι ειδικές κατασκευές για να διευκολύνουν αυτή την μετανάστευση.
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
Ο ιχθυοδιάδρομος είναι συνήθως παρέμβαση μετριασμού μιας πίεσης (mitigation measure), άλλα μέτρα αποκατάστασης θα πρέπει να σχεδιαστούν όταν γίνεται προσπάθεια αποκατάστασης της συνεκτικότητας του ποταμού. Φυσικοποιημένες μορφές	

παρακαμπτήριων διαύλων (natural by-pass channels) είναι πιο αποτελεσματικές και απαιτούν λιγότερη συντήρηση σχετικά με τεχνητούς ιχθυοδιαδρόμους. Επειδή μιμούνται τις φυσικές δομές-λειτουργίες του ποταμού οι παρακαμπτήριοι διάυλοι υποστηρίζουν λειτουργίες του ποταμού και τη φυσική διασπορά άλλων στοιχείων βιολογικής ποιότητας.

Η εγκατάσταση ιχθυοδιαδρόμων πρέπει να γίνεται με σχεδιασμό στην κλίμακα της λεκάνης απορροής (ή υπολεκάνης απορροής). Είναι σημαντικό να οργανωθεί η ιεράρχηση προτεραιοτήτων για το θέμα αυτό μετά από εξειδικευμένες μελέτες.

Οποιαδήποτε εφαρμογή έργων διευκόλυνσης της μετακίνησης των ψαριών είναι απαραίτητο να συνοδεύεται με έργο επιστημονικής παρακολούθησης για την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του έργου.

Κωδικός Μέτρου	11
Τίτλος	Ενίσχυση ενδαιτημάτων/ δημιουργία υφάλων/μικρολιμνών (riffles/pools)
Στόχος/Πίεση που αναφέρεται	Πολλοί ποταμοί και ειδικά τα ΙΤΥΣ έχουν μια τεχνητώς απλοποιημένη μορφολογία και αυτή μπορεί να εμπλουτιστεί ως προς την φυσική ετερογένεια με την χρήση και αναδιαμόρφωση υλικού που θα προσφέρει ετερογένεια στο υπόστρωμα και στα υδάτινα ενδαιτήματα. Συχνά η δημιουργία διαδοχής «τεχνητών υφάλων» μέσα στο ποταμό (riffle/pool) με την ρίψη χοντρόκοκκου υλικού είναι μέθοδος εμπλουτισμού ενδαιτημάτων
Περιγραφή- Κατευθύνσεις	
Σημαντική προσφορά φυσικής ετερογένειας προφέρουν και οι ογκόλιθοι. Επίσης η πρόσθεση ιζημάτων μπορεί να βοηθήσει ορισμένους υποβαθμισμένους ποταμούς. Και εδώ απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός και πρόβλεψη της μεταφοράς του υλικού σε μεγάλες πλημμύρες. Η χρήση του ξύλου ως μέτρο αποκατάστασης είναι σημαντική επειδή είναι φυσικό υλικό και τυπικό των συνθηκών αναφοράς. Τοποθετώντας ξύλο (νεκρά κούτσουρα κ.α.) μπορούμε να έχουμε αναβάθμιση της ετερογένειας σε υποβαθμισμένους ποταμούς. Και εδώ απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός και πρόβλεψη της μεταφοράς του υλικού σε μεγάλες πλημμύρες	

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η συσχέτιση των παραπάνω παρεμβάσεων με τα υδρομορφολογικά στοιχεία της Οδηγίας.

Συσχετισμός των ανωτέρω ενδεικτικών παρεμβάσεων με υδρομορφολογικά στοιχεία παραρτήματος V. 1.1 της ΟΠΥ.

Κωδικός	Έργα – μέτρα αποκατάστασης – βελτίωσης	Υδρομορφολογικά στοιχεία ΟΠΥ
1	Απομάκρυνση οριζόντιων εμποδίων	Συνέχεια του ποταμού
2	Καθαρισμός/επαναδιευθέτηση ενεργού κοίτης	Μορφολογικές συνθήκες (διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού)
3	Δενδροφύτευση με ιθαγενή είδη	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
4a	Οικολογική παροχή φραγμάτων ελεύθερη	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών & σύνδεση με συστήματα υπόγειων υδάτων)
4b	Οικολογική παροχή φραγμάτων στοχευμένη σε θέσεις*	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών)
4c	Οικολογική παροχή φραγμάτων πλημμυρική κατάκλυση**	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών)
5	Περιορισμός απολήψεων	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών)
6	Απομάκρυνση ξενικών/εισβαλλόντων φυτ. ειδών	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
7	Οικολογική αποκατάσταση όχθης/πρανών	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
8	Διατήρηση/δημιουργία υδάτινων καταφυγίων	Μορφολογικές συνθήκες (διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού)
9	Τοπικές παρεμβάσεις στη κοίτη	Μορφολογικές συνθήκες (δομή και υπόστρωμα του πυθμένα του ποταμού)
10	Ιχθυοδιάδρομος μικρών εγκάρσιων αναβαθμών	Συνέχεια του ποταμού
11	Δημιουργία ρηχών υφάλων/μικρολιμνών, ενίσχυση ενδιαιτημάτων	Μορφολογικές συνθήκες (διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7

Στο παρόν παράρτημα δίνονται ορισμένες βασικές έννοιες και αρχές που διέπουν την εφαρμογή του Άρθρου 4.7. Η παρουσίαση των πληροφοριών αυτών γίνεται με την μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων, για διευκόλυνση των φορέων υλοποίησης έργων τα οποία δύνανται να εμπíπτουν στην διαδικασία ελέγχου υπαγωγής στο Άρθρο 4.7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

- Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 4.7;
- Σε ποιες τροποποιήσεις, μεταβολές και δραστηριότητες εφαρμόζεται;
- Τι σημαίνει υποβάθμιση της κατάστασης ή του δυναμικού;
- Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε περιπτώσεις προσωρινών τροποποιήσεων ή μεταβολών;
- Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε μικρά έργα;
- Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε Σχέδια ή Προγράμματα της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ;
- Πως αξιολογούνται οι επιδράσεις των νέων τροποποιήσεων ή των μεταβολών στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων;
- Τι σημαίνει νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης;
- Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε όλα τα Υδάτινα Σώματα που επηρεάζονται από νέες τροποποιήσεις;
- Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε περιοχές που εντάσσονται στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών;
- Ποια είναι όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος;
- Ποιοι λόγοι θεωρείται ότι επιβάλλονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον;
- Πως συγκρίνονται τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ με τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις και μεταβολές που εξετάζονται στο πλαίσιο του Άρθρου 4.7;
- Πως εξασφαλίζεται ότι τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα τεχνικώς εφικτά μέσα ή χωρίς δυσανάλογο κόστος που αποτελούν σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή;
- Πότε γίνεται η εξέταση υπαγωγής στο άρθρο 4.7;
- Πως συνδέεται το άρθρο 4.7 με τα Τεχνητά και τα Ιδιαιτέρως Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα;

1. Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 4.7;

Το άρθρο 4.7 καθορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται η μη επίτευξη ορισμένων στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

Όταν

- η αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, ή
- η αδυναμία επίτευξης της καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, του καλού οικολογικού δυναμικού, ή
- η αδυναμία της πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων,

οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων.

Όταν η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την υψηλή στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων είναι αποτέλεσμα νέων ανθρώπινων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης

2. Σε ποιες τροποποιήσεις, μεταβολές και δραστηριότητες εφαρμόζεται;

Στο πλαίσιο του άρθρου 4.7 εξετάζονται έργα που δύνανται να προκαλέσουν νέες τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων και έργα που δύνανται να προκαλέσουν μεταβολές στη στάθμη των υπογείων σωμάτων.

Οι επιπτώσεις αυτών των τροποποιήσεων ή μεταβολών μπορεί να περιορίζονται στο Υδάτινο Σώμα ή Σύστημα Υπογείων Υδάτων στο οποίο υλοποιούνται τα έργα ή να επηρεάζουν και άλλα Υδάτινα Σώματα. Για παράδειγμα η απόληψη νερού από ένα Σύστημα Υπογείων Υδάτων μπορεί να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις σε συσχετιζόμενο με αυτό επιφανειακό υδάτινο σώμα. (σχετικά με το μέγεθος των επιπτώσεων βλέπε παρακάτω ερώτηση).

Τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά ενός επιφανειακού υδάτινου σώματος νοούνται οι τροποποιήσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά. Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι άμεσο αποτέλεσμα των τροποποιήσεων ή των μεταβολών αυτών ή μπορεί να αφορούν αλλαγές στην ποιότητα των υδάτων που προέρχονται από την τροποποίηση ή τη μεταβολή. Για παράδειγμα η αλλαγή των υδρομορφολογικών χαρακτηριστικών από έργα ταμίευσης νερού μπορεί να επηρεάσει τις συνθήκες οξυγόνωσης ή τη θερμοκρασία στα υδάτινα σώματα που επηρεάζονται σε σύγκριση με αυτές που εμφανίζονται σε ένα φυσικό υδάτινο σώμα.

Επίσης το σημείο 2 του άρθρου 4.7 αναφέρεται στις επιπτώσεις από νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης που μπορεί να προκαλέσουν υποβάθμιση της Υψηλής κατάστασης των Επιφανειακών Υδάτινων σωμάτων σε καλή. Για παράδειγμα η εγκατάσταση μιας νέας βιομηχανικής δραστηριότητας (η οποία πληροί τα κριτήρια βιώσιμης ανάπτυξης) σε μια παρθένα περιοχή (περιοχή όπου δεν εντοπίζονται πιέσεις) ενδέχεται να προκαλέσει απορρίψεις ρύπων που θα

μπορούσαν να οδηγήσουν ένα επιφανειακό υδάτινο σώμα σε υποβάθμιση της υψηλής κατάστασης σε καλή.

Σημειώνεται ότι το άρθρο 4.7 **δεν εφαρμόζεται** όταν οι απορρίψεις ρύπων από σημειακές ή διάχυτες πηγές οδηγούν σε μέτρια, ελλιπή ή κακή κατάσταση επιφανειακών υδάτινων σωμάτων ή σε κακή κατάσταση Συστημάτων Υπογείων Υδάτων.

3. Τι σημαίνει υποβάθμιση της κατάστασης ή του δυναμικού;

Η κατάσταση ή το δυναμικό ενός υδάτινου σώματος εκφράζεται σε τάξεις (πχ Υψηλή, Καλή, Μέτρια, Ελλιπής ή Κακή). Οι τάξεις της κατάταξης αυτής έχουν καθοριστεί με βάση ειδικά κριτήρια και όρια με βάση τις προβλέψεις του Παραρτήματος V της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Οι στόχοι της πρόληψης μη υποβάθμισης της κατάστασης (άρθρο 4.1α και 1βι) αναφέρονται κυρίως στις αλλαγές μεταξύ των τάξεων αυτών και όχι σε αλλαγές εντός μίας τάξης. Επομένως το 4.7 δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις υποβάθμισης εντός μίας τάξης.

Όσον αφορά του ρύπου στο Παράρτημα V ορίζεται η υψηλή κατάσταση για τα επιφανειακά υδάτινα σώματα όταν:

- Για τους ειδικούς συνθετικούς ρύπους οι συγκεντρώσεις είναι κοντά στο μηδέν ή τουλάχιστον κάτω από τα όρια ανίχνευσης των πιο προηγμένων αναλυτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται ευρέως.
- Για τους ειδικούς μη συνθετικούς ρύπους οι συγκεντρώσεις παραμένουν εντός του εύρους που συνήθως συνδέεται με αδιατάρακτες συνθήκες

4. Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε περιπτώσεις προσωρινών τροποποιήσεων ή μεταβολών;

Η οδηγία 2000/80/ΕΚ έχει μεσοπρόθεσμη έως μακροπρόθεσμη προοπτική δεδομένου ότι η διαδικασία εφαρμογής της και η επίτευξη των στόχων που τίθενται σε αυτή αναφέρονται στην περίοδο 2000 - 2027. Στο πλαίσιο αυτό οι τροποποιήσεις που έχουν προσωρινό χαρακτήρα και είναι αντιστρεπτές δεν εμπίπτουν στο άρθρο 4.7.

Μόνο μόνιμες και σημαντικές αλλαγές με μεσοπρόθεσμες έως μακροπρόθεσμες επιπτώσεις εμπίπτουν στο άρθρο 4.7.

5. Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε μικρά έργα;

Το μέγεθος του έργου δεν αποτελεί κριτήριο για την εφαρμογή του άρθρου 4.7. Στο πλαίσιο του άρθρου 4.7 εξετάζονται τα έργα σε σχέση με το αποτέλεσμά τους στην κατάσταση των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων ή των συστημάτων υπογείων υδάτων.

Έργα οποιουδήποτε μεγέθους εμπίπτουν στο άρθρο 4.7

6. Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε Σχέδια ή Προγράμματα της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ;

Γενικά τα σχέδια και τα προγράμματα περιλαμβάνουν

- Πολιτικές που μπορεί να οδηγήσουν σε μελλοντικά έργα
- Εφαρμογή σχεδίων για ένα ή περισσότερα ειδικά έργα

Σε περιπτώσεις όπου είναι πιθανή η εφαρμογή του άρθρου 4.7 σε έργα που εντάσσονται σε προτεινόμενα σχέδια ή προγράμματα τότε αυτά θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες που καθορίζονται στην οδηγία 2000/60/ΕΚ για την εφαρμογή του άρθρου 4.7. Για παράδειγμα Σχέδια και Προγράμματα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη:

- Εναλλακτικές λύσεις που δεν θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές επιπτώσεις στο υδάτινο περιβάλλον.
- Τα πρακτικά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για την αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων σε υδάτινα σώματα.
- Τους λόγους που οδηγούν στην τροποποίησης και εάν οι λόγοι αυτοί αποτελούν δημόσιο συμφέρον η όφελος για το περιβάλλον, την ανθρώπινη υγεία, την ανθρώπινη ασφάλεια η την βιώσιμη ανάπτυξη.

Τα Σχέδια και τα προγράμματα που εμπίπτουν στην οδηγία 2001/42/ΕΚ για την Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση εξετάζουν την πιθανότητα επιπτώσεων στο υδάτινο περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη εάν οι συνθήκες που καθορίζονται στο άρθρο 4.7 ικανοποιούνται και την εφαρμογή του Σχεδίου ή του Προγράμματος

7. Πως αξιολογούνται οι επιδράσεις των νέων τροποποιήσεων ή των μεταβολών στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων;

Αξιολογούνται ζυγίζοντας τα οφέλη που προκύπτουν από την πρόληψη υποβάθμισης και τα οφέλη από τις νέες τροποποιήσεις στην ανθρώπινη υγεία, στη διατήρηση της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Επίσης λαμβάνονται υπόψη ο βαθμός αποκατάστασης του υδάτινου περιβάλλοντος που θα επιτευχθεί.

Κάθε έργο το οποίο εμπίπτει στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ενδέχεται να επιδράσει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της οδηγίας θα πρέπει να αξιολογείται στο πλαίσιο της διαδικασίας της αδειοδότησης του. Στο πλαίσιο αυτό οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον ή κατά τη διαδικασία αιτήματος Αιτιολογημένης Διαπίστωσης εάν απαιτείται μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του Άρθρου 4.7.

8. Τι σημαίνει νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης;

Η Οδηγία δεν καθορίζει τις δραστηριότητες αυτές. Η βιωσιμότητα εμπεριέχει οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους. Γενικά, οι δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης δεν μπορούν να προσδιοριστούν μέσω προκαθορισμένων κριτηρίων αλλά μπορούν να καθοριστούν μέσω της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Τέτοιες διαδικασίες περιλαμβάνουν τη Στρατηγική Εκτίμηση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, την Εκτίμηση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, τη Διεθνή Συνθήκη Aarhus οι οποίες θα πρέπει να διέπονται από τις βασικές αρχές της Συνθήκης ΕΚ όπως η Αρχή ο Ρυπαίνων Πληρώνει, η Αρχή της Προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, η Αρχή της

αντιμετώπισης της ρύπανσης στην πηγή και η Αρχή της Βιωσιμότητας. Σε κάθε περίπτωση στη διαδικασία λήψης απόφασης κατά πόσο μία δραστηριότητα είναι βιώσιμη λαμβάνονται υπόψη και οι διαθέσιμες εναλλακτικές επιλογές.

Οι κατευθυντήριες Οδηγίες για την βιώσιμη ανάπτυξη δίνονται στους Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών όπως αυτοί έχουν εξειδικευτεί στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Επόμενα Βήματα για ένα Βιώσιμο Ευρωπαϊκό Μέλλον» της 22ας Νοεμβρίου 2016.

Σε κάθε περίπτωση με βάση τις προβλέψεις των άρθρων 4.8 και 4.9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ κατά τη χρήση του άρθρου 4.7 και κατά συνέπεια η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που εξετάζονται σε αυτό:

- Θα πρέπει να εγγυώνται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία
- Θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι δεν αποκλείεται μονίμως ή ότι δεν υπομονεύεται η επίτευξη της καλής κατάστασης.

Μια πρώτη προσέγγιση σχετικά με το θέμα αυτό δίνεται στο κεφάλαιο [2.1.2](#) του παρόντος

9. Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε όλα τα Υδάτινα Σώματα που επηρεάζονται από νέες τροποποιήσεις;

Σε ορισμένες περιπτώσεις ένα έργο μπορεί να κατασκευάζεται σε ένα υδάτινο σώμα αλλά δύναται να προκαλέσει υποβάθμιση της κατάσταση ή να οδηγήσει στην μη επίτευξη της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού σε άλλα υδάτινα σώματα.

Για παράδειγμα η κατασκευή φράγματος σε ένα υδάτινο σώμα μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικές επιδράσεις σε ένα αριθμό άλλων Υδάτινων Σωμάτων εντός της λεκάνης απορροής. Το άρθρο 4.7 μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε σώμα που επηρεάζεται υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα κριτήρια που τίθενται σε αυτό εφαρμόζονται στο επηρεαζόμενο υδάτινο σώμα.

10. Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε περιοχές που εντάσσονται στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών;

Στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών που καταρτίζεται σύμφωνα με την Οδηγία 200/60/ΕΚ εντάσσονται περιοχές που απαιτούν ειδική προστασία των επιφανειακών και υπογείων υδάτων με βάση το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο ή για τη διατήρηση οικοτόπων και ειδών που εξαρτώνται άμεσα από το νερό.

Σύμφωνα με τα άρθρα 4.2, 4.8 και 4.9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ οι εξαιρέσεις του άρθρου 4.7 μπορούν να εφαρμοστούν μόνο όταν:

- Επιτυγχάνεται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία (Άρθρο 4.9).
- Η εφαρμογή της εξαίρεσης συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων (Άρθρο 4.8).

Η εφαρμογή του άρθρου 4.7 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εξαίρεση από την υλοποίηση των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από άλλες οδηγίες

Για παράδειγμα: Προτείνεται μια νέα τροποποίηση η οποία θα υποβαθμίσει την κατάσταση των υδάτων και θα οδηγήσει στη αδυναμία επίτευξης των στόχων σε μία περιοχή του Δικτύου Natura 2000. Στην περίπτωση αυτή με σκοπό η προτεινόμενη τροποποίηση να μην οδηγήσει σε παραβίαση των διατάξεων της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και των Οδηγιών της Φύσης (Οδηγία για τους Οικότοπους και Οδηγία για τα Πουλιά) για τις περιοχές Natura 2000 θα πρέπει:

- να ικανοποιούνται οι συνθήκες που αναφέρονται στο άρθρο 4.7 για το επηρεαζόμενο Υδάτινο Σώμα, και
- να μην υποβαθμίζονται ή και διαταράσσονται οι προστατευόμενες περιοχές και τα αντικείμενα προστασίας (οικότοποι και είδη) ή/και να ικανοποιούνται οι συνθήκες του άρθρου 6 της Οδηγίας των οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ οι οποίες επιτρέπουν την αδυναμία επίτευξη των στόχων σε μια περιοχή Natura 2000.

Δηλαδή θα πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις των διαφορετικών Οδηγιών όταν εφαρμόζονται για την προστατευόμενη περιοχή

11. Ποια είναι όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος;

Στο άρθρο 4.7 απαιτούνται μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων. Τα μέτρα μετριασμού έχουν στόχο την άμβλυνση ή ακόμα και την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού σώματος. Η αξιολόγηση με βάση το άρθρο 4.7 δεν απαιτεί την εξέταση αντισταθμιστικών μέτρων τα οποία αποσκοπούν στην αντιστάθμιση των αρνητικών επιδράσεων σε άλλο υδατικό σύστημα.

Τα μέτρα μετριασμού μπορούν να αναφέρονται σε μέτρα που λαμβάνονται σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης του έργου από το σχεδιασμό έως και την φάση λειτουργίας του περιλαμβανομένης και της συντήρησής του.

Η διατύπωση “όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα” είναι ανάλογη με την διατύπωση “εφικτά” που χρησιμοποιείται σε άλλη νομοθεσία. Η διατύπωση αυτή αναφέρεται σε μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων τα οποία

- είναι τεχνικώς εφικτά,
- δεν οδηγούν σε δυσανάλογο κόστος και
- είναι συμβατά με τη νέα τροποποίηση ή την ανθρώπινη δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης

12. Ποιοι λόγοι θεωρείται ότι επιβάλλονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον;

Η έννοια του επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος αναφέρεται και στην οδηγία των οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ) αλλά και σε άλλα ευρωπαϊκά νομοθετήματα. Η ερμηνεία που έχει δοθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για άλλους τομείς του Ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου δείχνει ότι η έννοια του επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος επιδέχεται ευρύ φάσμα ερμηνειών. Για την περίπτωση της Οδηγίας των οικοτόπων υπάρχουν διαθέσιμες οι απόψεις της ΕΕ για επιμέρους έργα σχετικά με την

εφαρμογή του όρου αυτού⁹. Επιπλέον η Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (υπόθεση C 43/10) για το θέμα της μερικής εκτροπής υδάτων του π. Αχελώου στην Ελλάδα (δραστηριότητα που σχετίζεται με τα νερά). ερμηνεύει εν μέρει το όρο, επίσης όμως στο πλαίσιο της Οδηγίας 92/43/ΕΚ¹⁰.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο των Κατευθυντήριων Οδηγιών για την εφαρμογή των άρθρων 6.3 και 6.4 της Οδηγίας των Οικοτόπων¹¹ δίνει τις ακόλουθες σχετικές διευκρινίσεις.

- Οι λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος αφορούν σε περιπτώσεις όπου τα προγραμματιζόμενα σχέδια ή έργα αποδεικνύεται ότι είναι απαραίτητα στο πλαίσιο:
- Δράσεων ή πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον)
- Θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία
- Διεξαγωγής δραστηριοτήτων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, που πληρούν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημοσίων υπηρεσιών (πχ παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, μεταφορές, τηλεπικοινωνίες κλπ όπως ορίζονται στη γνώμη της ΕΕ COM(96) 443, της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 1996)

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2.6 του ανωτέρω κατευθυντήριου κειμένου για τα άρθρα 6.3 και 6.4 της Οδηγίας των Οικοτόπων τέτοια έργα ή δραστηριότητες επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος μπορεί να είναι:

- έργα ή προγράμματα, για τα οποία υπάρχει αποδεδειγμένη δημόσια ή περιβαλλοντική ανάγκη
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη βελτίωση της δημόσιας υγείας ή / και της ασφάλειας
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας

Έργα και προγράμματα που εξυπηρετούν μόνο τα συμφέροντα εταιρειών ή προσώπων δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος

Επίσης, η εξέταση ενός έργου ή προγράμματος για το σκοπό αυτό γίνεται όταν δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm

¹⁰ Στην Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 11ης Σεπτεμβρίου 2012 για την υπόθεση C 43/10 αναφέρεται: «Η οδηγία 92/43, και, ιδίως, το άρθρο 6, παράγραφος 4, αυτής, έχει την έννοια ότι λόγοι, αφενός, αρδευτικοί και, αφετέρου, υδρευτικοί, για τους οποίους επιχειρείται σχέδιο εκτροπής ύδατος, μπορούν να αποτελέσουν επιτακτικό δημόσιο συμφέρον ικανό να δικαιολογήσει την υλοποίηση σχεδίου το οποίο έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα των οικείων περιοχών. Στην περίπτωση που το σχέδιο αυτό έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα τόπου κοινοτικής σημασίας όπου ευρίσκονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας και/ή ένα είδος προτεραιότητας, η υλοποίηση του σχεδίου μπορεί, καταρχήν, να δικαιολογηθεί από λόγους υδρευτικούς. Υπό ορισμένες περιστάσεις, η υλοποίηση του σχεδίου θα μπορούσε να δικαιολογηθεί βάσει των θετικών συνεπειών πρωταρχικής σημασίας που η άρδευση έχει για το περιβάλλον. Αντιθέτως, η άρδευση δεν συνδέεται, καταρχήν, με λόγους αναγόμενους στην υγεία των ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια, οι οποίοι να δικαιολογούν την υλοποίηση σχεδίου όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη».

¹¹ Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC: Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites, 2001

13. Πως συγκρίνονται τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ με τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις και μεταβολές που εξετάζονται στο πλαίσιο του Άρθρου 4.7;

Τα οφέλη που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της οδηγίας έχουν αποτυπωθεί στο κείμενο της ΕΕ για τους Περιβαλλοντικούς Στόχους της Οδηγίας που ετοιμάστηκε το 2005 στο πλαίσιο της Κοινής Στρατηγικής για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ¹². Τα οφέλη αυτά περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (βλ. αναλυτικά στο κεφάλαιο 3 του ανωτέρω κειμένου):

- Προστασία και αναβάθμιση της υγείας και της βιοποικιλότητας των υδάτινων οικοσυστημάτων.
- Προστασία της ανθρώπινης υγείας (πόσιμο νερό, παραγωγή ποτών και τροφίμων, κολύμβηση, κατανάλωση ψαριών οστρακοειδών και θαλασσινών).
- Μείωση του κόστους χρήσης ύδατος και μείωση του κόστους επεξεργασίας και αποκατάστασης της ποιότητας των υδάτων.
- Βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών των υδάτων με βάση την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει.
- Βελτίωση της σχέσης κόστους αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των υδάτων.
- Αύξηση των οικονομικών και των κοινωνικών ωφελειών που απορρέουν από τους υδατικούς πόρους.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής με την αύξηση της αξίας χρήσης των επιφανειακών υδάτων (π.χ. για τους επισκέπτες, τουρίστες, θαλάσσια σπορ).
- Μετριασμός των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και εξασφάλιση ασφαλούς διάθεσης υδάτων για χρήση.
- Προώθηση των βιώσιμων χρήσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε τομείς όπως οικοτουρισμός, αλιεία, διατήρηση της φύσης.

Εν κατακλείδι τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ περιλαμβάνουν:

- Σε περίπτωση υποβάθμισης της κατάστασης τα οφέλη και τις ευκαιρίες που χάνονται ως αποτέλεσμα αυτής της υποβάθμισης.
- Σε περίπτωση μη επίτευξης της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού τα οφέλη που προέρχονται εάν η επίτευξη της καλής κατάστασης η δυναμικού δεν αποτραπεί.

Τα κόστη αυτά θα πρέπει να συγκριθούν με τα δυνητικά οφέλη που αναμένονται από τις νέες τροποποιήσεις ή μεταβολές στην ανθρώπινη υγεία στη διατήρηση της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό επιπλέον κατηγορίες ωφελειών μπορούν να ληφθούν υπόψη όπως:

- Προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από εγκαταστάσεις διάθεσης πόσιμου νερού)

¹² Environmental Objectives under the WFD, EC 2005

- Προστασία και αναβάθμιση της ανθρώπινης ασφάλειας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από αντιπλημμυρικά έργα)
- Θετικές επιδράσεις στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (πχ μεταβολές που προέρχονται από υδροηλεκτρικά έργα, ή έργα ναυσιπλοΐας)
- Θετικές επιδράσεις στη μείωση απόρριψης ρύπων ή σε άλλες περιβαλλοντικές παραμέτρους
- Άλλα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη από το έργο

Συμπερασματικά μια ανάλυση του κόστους και του οφέλους του έργου προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Οδηγίας είναι αναγκαία ώστε να αξιολογηθεί εάν τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία από την πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης ή της αποκατάστασης του υδάτινου σώματος στην καλή κατάσταση είναι λιγότερο σημαντικά από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών στην ανθρώπινη υγεία, στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι απαραίτητη η χρηματική αποτίμηση του κόστους ή η ποσοτικοποίηση όλων των δαπανών και του οφέλους για να ληφθεί μια τέτοια απόφαση. Ο κατάλληλος συνδυασμός ποιοτικών, ποσοτικών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στοιχείων αποτιμημένων σε χρήμα θα πρέπει να εξαρτάται από το τι είναι απαραίτητο για να εξαχθεί μια κρίση και τι είναι αναλογικό και εφικτό να συλλεχθεί.

14. Πως εξασφαλίζεται ότι τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα τεχνικώς εφικτά μέσα ή χωρίς δυσανάλογο κόστος που αποτελούν σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή;

Οι εναλλακτικές λύσεις που εξετάζονται μπορεί να αφορούν άλλες θέσεις, διαφορετική κλίμακα έργων, διαφορετικό σχεδιασμό ή εναλλακτικές διαδικασίες παραγωγής.

Οι εναλλακτικές λύσεις εξετάζονται σε πρώιμο στάδιο σχεδιασμού των έργων. Για έργα που εμπίπτουν στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης οι σχετικές απαιτήσεις καλύπτουν την εξέταση των λύσεων αυτών.

Η κλίμακα εξέτασης των εναλλακτικών αυτών (τοπική, εθνική ή περιφερειακή) δεν καθορίζεται.

Ο τρόπος αντιμετώπισης του θέματος αυτού αναφέρεται στο κεφάλαιο 2.4 του παρόντος.

15. Πότε γίνεται η εξέταση υπαγωγής στο άρθρο 4.7;

Ο κίνδυνος υποβάθμισης από μια νέα τροποποίηση ή μεταβολή εξετάζεται κατά το σχεδιασμό τους. Η αξιολόγηση βασίζεται στις διαθέσιμες πληροφορίες για την κατάσταση των υδάτινων σωμάτων που επηρεάζονται με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία από το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι πληροφορίες του Σχεδίου Διαχείρισης μπορεί να είναι οι βέλτιστες διαθέσιμες πληροφορίες για τους σκοπούς της ανάλυσης.

Οι λόγοι που οδηγούν στην εφαρμογή του 4.7 θα πρέπει να αναφέρονται στο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών το οποίο αναθεωρείται ανά εξαετία. Αυτό δε σημαίνει ότι η αξιολόγηση

ενός έργου κατά το άρθρο 4.7 πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο κατάρτισης της αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις έργα προγραμματίζονται και αναπτύσσονται εντός της εξαετίας. Για τα έργα αυτά εφόσον εμπíπτουν στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης τότε η αξιολόγηση του άρθρου 4.7 θα πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο εκπόνησης της Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον μέσω της οποίας εξασφαλίζεται και η κατάλληλη ενημέρωση του κοινού ή κατά την εξέταση αιτήματος Αιτιολογημένης Διαπίστωσης εάν απαιτείται Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον.

16. Πως συνδέεται το άρθρο 4.7 με τα Τεχνητά και τα Ιδιαίτερος Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα;

Τα Τεχνητά, και Ιδιαίτερος Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα (ΤΥΣ & ΙΤΥΣ) δεν αποτελούν εξαιρέσεις ούτε έχουν εναλλακτικούς στόχους.

Τα ΤΥΣ & ΙΤΥΣ αποτελούν ειδική κατηγορία υδάτινων Σωμάτων με το δικό της σύστημα ταξινόμησης και στόχους. Η ειδική αυτή κατηγορία σχετίζεται με άλλες εξαιρέσεις οι οποίες απαιτούν την ικανοποίηση συγκεκριμένων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που πρέπει να ικανοποιούνται πριν προσδιοριστούν ως ανήκοντα σε αυτήν την κατηγορία (ΤΥΣ & ΙΤΥΣ).

Αφού συμβεί μια νέα υδρομορφολογική τροποποίηση, το υδάτινο σώμα μπορεί να πληροί τις προϋποθέσεις για να καθοριστεί ως ΙΤΥΣ, σύμφωνα με το Άρθρο 4.3 Δεν υπάρχει καμία απαίτηση ότι ο καθορισμός πρέπει να περιμένει μέχρι τη δημοσίευση τους επόμενου ΣΔΛΑΠ. Ωστόσο, τα υδάτινα σώματα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως ΙΤΥΣ πριν να λάβει χώρα η νέα τροποποίηση, λόγω της αναμενόμενης σημαντικής υδρομορφολογικής μεταβολής.

Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης με βάση του άρθρου 4.7 και σε περίπτωση εφαρμογής του, κατά τη διαδικασία προσδιορισμού του υδάτινου σώματος σε ΙΤΥΣ δεν περιλαμβάνεται ο αρχικός προσδιορισμός που προβλέπεται στο αντίστοιχο κατευθυντήριο κείμενο.